

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—No. 691.

CHICAGO, ILL., 9. decembra (December 9th), 1920.

LETO (Vol.) XV.

Upravišтво (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

DRUŽABNE RAZMERE IN POJEMANJE PORODOV.

Statistika, ki jo je sestavil dr. Simon v Nemčiji o porokah in rojstvih, izkazuje, da je bilo leta 1919 v Prusiji 527,2000 porok, leta 1913 pa samo 323,700; drugič, leta 1919 je bilo v Prusiji 800,000 rojstev, medtem, ko jih je bilo leta 1913 nad 1,200,000. Leta 1913 je bilo torej okoli 200,00 manj porok toda 400,000 več rojstev, kakor leta 1919. Ako se bo to merilo nadaljevalo, prorokuje dr. Simon izumiranje nemškega naroda.

Pojemanje porodov se je opazalo v raznih industrialnih državah že pred vojno, posebno v Franciji. Francoski državniki in meščanski sociologi si belijo glave, kako bi uvedli obligatno materinstvo. V sedanjih družbi pomeni nazadovanje rojstev propadanje države. Da se temu odpomore, vrše propagando proti omejevanju rojstev, materam, pa dajejo premije, bolniško oskrbo itd. Uspehi pa so neznatni. Zato naj bi se po njihovem mnenju uvedlo obligatno materinstvo. Njihov argument je, da kakor morajo služiti državi vojaki, tako bi ji morale služiti tudi žene z materinstvom, da bi se ljudstvo ne skrčilo, nego pomnoževalo. Vsled tega so mnjenja, da bi morala biti vsaka francoska za zarod sposobna žena mati in sicer od 18. do 40. leta.

Učenjaki, ki se pečajo z družabnim življenjem in zdravstvom, so preštudirali tudi poje manje porodov v kulturnih deželah. Ne le na Francoskem, kjer je v navadi, da imajo zakonec le po dva otroka, v mnogih slučajih niti dva ne, ampak sedaj tudi v Nemčiji, Angliji in nekaterih drugih evropskih krajih se opaža znatno poje manje porodov, dasiravno število porok ne nazaduje. Tudi v ameriških mestih je vedno več zakoncev, ki imajo le po enega ali dva otroka. Zastopniki sedanjega reda so v skrbah, ker se narodi ne množe več tako, kakor prejšnje čase. Statistiki Fahlbeck trdi, da bo sistem dveh otrok že v 77 letih zmanjšal število prebivalstva za polovico, kar smatrajo meščanski sociologi za nesrečo. Dalekovidnejši sociologi pa pravijo, da je nazadovanje rojstev napredek. Trdijo namreč, da se mora nadomestiti preobljudenost z manjšim, toda boljšim človeštvom. Ravnanje po svetopisemskem besedilu: "Bodite rodovitni in množite se" je vedno imelo za posledico velikansko umrljivost otrok. Če zmanjšuje kulturni napredek umrljivost otrok, potem pač ni potrebno večje število rojstev, da se človeštvo sorazmerno pomnožuje.

Znani socialni higienik dr. Grothjar pravi, da je bilo v prejšnjih dobah potrebno imeti mnogo

otrok, ker je poginjalo mnogo ljudstev vsled lakote, kužnih boleznih in v vojnah. Če se je hotelo človeštvo ohraniti in množiti, je bilo potrebno v družinah veliko otrok, da so vsaj nekateri ostali. Takrat so na svetu vladale še primitivne, agrarne razmere in odgoja in preskrba otrok ni povzročala tistih težav kakor danes, posebno v industrijskih mestih. Ljudstvo se še vedno zelo hitro množi v državah, ki so še primitivno agrarne, kakor n. pr. Rusija, kjer je mnogo otrok še vedno blagoslov za družino. Odreja otrok na kmetih ni dajala starišem nikakih posebnih skrbi. Kakor hitro so nekoliko odrasli, so jih že porabili za kaka manjša dela na kmetiji in tako so bili starišem le v pomoč. Čim več otrok je bilo za delo, bolj je prospevala kmetija.

V takratnih razmerah se žene niso mogle, niti se niso brigale, da bi se vdeleževale kulturnega življenja. Matere so porabljale ves svoj čas odgoji otrok in gospodinjstvu. V današnjih časih so drugačne razmere in zaradi teh razmer nazadujejo rojstva.

V nasprotju s prejšnjimi časi stane odreja otrok v sedanji kapitalistični družbi jako mnogo in je spojena z velikimi težočami; celo agrarno prebivalstvo ni mnogo na boljšem v sedanjem času od delavskega prebivalstva v mestih, razun, kot že preje omenjeno, v strogo agrarnih državah, kjer so velike družine v korist nji sami. Želja po zmanjševanju porodov je torej nastala potom popolnoma naravnega procesa. Tudi tukaj se potrjuje Marksov nauk, da ima vsak družabni red svoj obljudovalni zakon. Prej, v časih fevdalizma, je bilo mnogo otrok blagoslov, danes pa so otroci starišem veliko breme, posebno delavskim. Tako se razlaga nazadovanje porodov. Ne veliko otrok, od katerih jih polovica pomrje predno dorastejo, ker jih matere ne morejo primerno negovati, marveč manj otrok, ki se lahko skrbno odreja in ohranijo krepki in zdravi, je ideal sedanjih in bodočih rodov.

Vse propagande za preprečevanje materinstva ne bodo priklicale nazaj tistih številke porodov, ki smo jih imeli v preteklosti. Velike delavske družine so sicer blagoslov za tovarnarje, ker jim nudijo cenen delavski material, so blagoslov za militaristično državo, ker lahko črpa iz velikih družin milijonske armade, toda ljudstvo samo mora živeti v pomanjkanju. Ruski carizem ni štedil z ljudmi v vojnah, ker so carski gospodje ministri in generali vedeli, da se rusko ljudstvo hitro množi. Čemu bi se

potem gledalo na par milijonov ljudi več ali manj, če poginejo v vojnah ali vsled epidemičnih bolezni.

Ravno to ubijanje ljudi na debelo je prineslo materam v Nemčiji in Franciji vprašanje, počemu prizadevanje za večji zarod, če se ima uničiti v vojnah? Ta vprašnja sicer ne pridejo v poštev pri primitivnem ženstvu, pojavljajo pa se pri naprednejšemu ženstvu med vsemi narodi.

Ravno to velja za delavske družine. Matere se vprašujejo, čemu veliko otrok, če bodo morali vsi delati v tvornicah dolge delovne ure pri napornih delih za male plače. Manj otrok, da se jih lažje pravilno odgoji in se jih izuči v kakem poklicu, da ne bo njihova borba za vsakdanji kruh tako težka, kakor so jo imeli stariši. Taki nazori spremljajo vse delavske družine, ako je mednje količkaj zašel moderni duh.

Razmere, sedanji družabni sistem je torej tisti faktor, ki je odgovoren za pojemanje porodov. Niti cerkev, niti uradna propaganda ne bo preprečila tega zniževanja rojstev, ako ne bo pri tem tudi skušala, da uvede boljše življenske razmere med delavsko ljudstvo. Kakor ni sedanji sistem sposoben, da bi znal in mogel pravilno rešiti druge važne probleme, ravno tako ne bo mogel rešiti tudi tega. Propaganda in prepovedi niso viri, iz katerih bi mogli stariši črpati sredstva za odgojo, preskrbo in zdravstvo otrok. Socializem bo rešil delavsko ljudstvo odvisnosti od tovarnarjev in profitarjev in s tem bo ustvaril pogoje, da otroci ne bodo več breme, nego resničen blagoslov za stariše in družbo.

Brezbrižni delavci.

Važnejše od nazorov drugih krogov je za socialiste mišljenje delavstva. Kajti ena temeljnih resnic je ta, da ne more osvoboditve delavstva izvršiti nihče drugi kakor delavstvo samo. Ali na prvi pogled mora biti vsakemu razumnemu človeku jasno, da je osvoboditev najštevilnejša razreda človeške družbe, osvoboditev, nešteti milijonov, osvoboditev ogromne večine človeštva veličansko delo, ki se torej ne da izvršiti z malenkostnimi sredstvi ne z malenkostnim znanjem, ne z malenkostnim načrtom ali pa celo brez načrta.

Na žalost je tudi med delavstvom še veliko zmot.

Tudi med delavci je večina še brezbrizna. Bila bi največja neumnost, ako bi to tajili, kajti to bi bila pogubna politika ptiča noja. Precenjevanje svoje moči se vedno maščuje. Socialistična stranka gre za tem, da organizira vse delavce po svetu, da jih nauči samostojnega mišljenja in da jih prepoji s socialističnim duhom.

Ali sami sebe ne smemo varati, in zato si ne moremo domisljati, da smo že na cilju.

Na milijone je še delavcev, ki nimajo o svojem položaju, o vzrokih svoje bede, o družabnem ustroju in o družabnih razmerah nobenega jasnega pojma. Sami o sebi ne vedo nič drugega, kakor da morajo

delati, če hočejo živeti, in tistega, ki jim da dela, smatrajo za svojega dobrotnika. Kajti od njegove volje je odvisno, če jih najame ali pa spodi. In če jih ne spodi, mu morejo biti hvaležni.

Ker je v njegovi moči, da jim pokaže vrata karkoli hoče, morajo paziti, da se mu ne zamerijo. Kajti on jih lahko obsodi na lakoto. "Opravljaj svoje delo, pa molči", je zanje vrhovni zakon.

Težko je poučiti take ljudi o resničnih razmerah, ker jim je pouk sumljiv. Če pa še slutijo vmes kaj socializma, se ga naravnost ustrašijo; ne da bi sami verjeli v kakšne posebne strahote socializma — ampak boje se ga, kjer bi se z njim zamerili svojim predpostavljenim in gospodarjem.

Oni vidijo današnji dan. Kaj bo jutri ali pojutrnjem, to je predaleč njihovim mislim. Danes imajo svoj trdi kruh, bogdaj da bi ga še jutri imeli; zato ostanejo pridni, da ga ne bi izgubili.

Kljub temu pride lahko dan, ko vsa pridnost in vdanost nič ne pomaga. Kapitalistu ne obljubuje produkcija navadnega visokega profita, pa jo enostavno ustavi in njegove "dobrote" napram delavcem je hipoma konec.

Namesto nauka z besedami prihaja tedaj brezposlenost. Tupatam odpre kateremu s svojo bedo oči; ali takih uspehov je malo. Kdor se noče zanimati za svoj položaj, dokler mu materialne razmere vsaj deloma dovoljujejo misliti, je nesposoben zato, kadar plane nanj skrb z vso svojo silo.

Abditus:

Zveza narodov—cilj mednarodnega proletarijata.

Z gotovostjo se lahko trdi, da bo že bližnja bodočnost preobrazila državno življenje v Evropi. Preobrazila se ne bo zgolj notranja politika držav, ampak zlasti zunanja.

Vzemimo splošno razorožitev. O njej so pred svetovno vojno sanjali le posamezni miroljubi, ljudstva sama zahteve po splošni razorožitvi niso jemala resno. Sedanjost pa nam prorokuje z vso gotovostjo, da pride do splošne razorožitve, ker je postala nujna vsled gospodarskih potreb vsega sveta.

Razorožitve pa si ni mogoče misliti brez neke mednarodne kontrole in pa pravice, razsojati v sporih med narodi in državami, ki so se doslej odločevali z orožjem, torej z vojno. Glede malih držav, zlasti tistih, ki jih je vojna poklicala v življenje, pa na vse strani zadovoljiva rešitev medsebojnih sporov ne bo tako lahko mogoča. Lep primer za take pesimistične izglede je naša narodna država. Na vseh straneh se zajedajo v njo sosedni in ji trgajo posamezne kose iz živega telesa. Nemogoče je, da bi se ustreglo vsem, sosedom našim in nam. Nepravilne ali celo očitno krivične državne meje bodo ojačile stremljenje, da se že sklenjeni mir revidira in popravi storjeno krivico. Pretila bo stalna nevarnost nove vojne in svet bo prišel zopet v položaj, v kakršnem je bil pred l. 1914. Kako se izognemo temu?

Take opasnosti se preprečijo samo tedaj, ako se bodo spori med narodi in državami mirno razsojali in bo potrjevala razsodbe volja vseh ljudstev. Posamezna država se potem ne bo mogla ustavljati volji vseh, ker ni bila sila vseh premočna.

Ako se izvede splošna razorožitev in se prizna mednarodno razsodišče, potem tudi strategične meje držav nimajo nobenega pomena več. V tem primeru imajo zlasti novo nastale države s slabimi strategičnimi mejami več ko dovolj vzroka, da se zavzamejo za splošno razorožitev in za priznanje mednarodnega razsodišča.

Pri tem se lahko zgodi, da bo odzvonilo tudi dosedanjim sistemom carinske politike. V vseh državah, posebno še v industrijskih, primanjkuje danes, po vojni, živil in potrebnih sirovin. Draginja je postala neznosna. Vse to poglobuje nasprotje med agrarci in mestnim prebivalstvom in industrijskim proletarijatom, ki je bilo že pred vojno prav znatno. Poleg tega se bo razvnel zlasti pri nas boj za plen razlaščenih veleposestev. Razlastitev veleposestev, ki so bila naravno največja gnezda odušne agrarne carinske politike pred vojno, nadalje odpor mestnega prebivalstva in proletarijata v obče, slednjič nezasiščana draginja vseh življenskih potrebščin — vse to bo najbrže onemogočilo, da bi se zopet uvedle agrarne carine.

S tem pa izgube tudi industrijske carine več ali manj svojo upravičenost. Znano je, da so dosedanje industrijske carine produkcijo bolj monopolizirale kot pa pospeševale. Industrio se bolj pospešuje s tem, da se izdelujejo produkti kolikor mogoče ceno, kakor pa s tem, da se umetno zvišujejo cene njenih izdelkov.

Če se odpravijo vsepovsod carine ali pa se omeje na neobhodno nujno potrebo, bo razmah trgovine med posameznimi državami in narodi velikanski. Posledica na vse strani svobodne trgovine bo, da bodo popustile tudi napete razmere med narodi, ker neha biti v tem primeru država zaključeno gospodarsko ozemlje, kakor je danes. Mednarodni promet ne bo več v kvar, temveč v korist narodnim potrebam.

S tega širokega vidika moramo biti nasprotniki vsake gospodarsko zaključene federacije, pa naj se imenuje balkanska, podonavska ali srednjeevropska federacija.

Važnejša je zahteva proletarijata, da dobe vsa važna vodna pota, velike pomembne železniške zveze in velike evropske luke ter naravni dohodi do njih — mednarodno upravo. Morje naj postane svobodno. Vse to je največjega gospodarskega in kulturnega pomena za vse moderne države, zlasti za male in pa one, ki so po svoji legi odrezane od morja.

Kapitalistični interesi nasprotujejo takšnemu mednarodnemu gospodarskemu in kulturnemu bratstvu narodov. Da pride do vzajemnosti med narodi, je gotovo, toda šele takrat, ko vsepovsod zmaga socialistični proletarijat. Zakaj le on je resnično interesiran na takšni širokopotezni rešitvi sporov

med narodi. Le takšna rešitev more res preprečiti vojne in privedi do bratstva, vzajemnosti in medsebojnega spoštovanja.

Polom kapitalizma ne pomeni le osvoboditve dela, ampak tudi mednarodno spravo.

ČIKAŠKA CENTRALA SOCIALISTIČNE STRANKE NA DELU ZA USTANOVITEV SOCIALISTIČNEGA DNEVNIKA.

Na zadnji seji centralnega odbora čikaške socialistične organizacije so bili predloženi načrti za ustanovitev socialističnega dnevnika v Chicagi. Velikansko število oddanih socialističnih glasov in utrjenje socialističnih organizacij, kjer izhajajo dnevniki, je pobudilo razne faktorje v socialističnem gibanju v Chicagi za akcijo, ki naj omogoči izdajanje socialističnega dnevnika.

V ta namen se je že organizirala korporacija, ki izda za \$300,000.00 delnice. Delnice bodo po \$10.00. Poverjenike (Trustee's) voli centralni odbor, to je zastopniki vseh v Cook County bivaajočih socialističnih organizacij. Poleg tega je bil izvoljen poseben odbor, ki bo imel nalogo razprodajati delnice. Kakor hitro se razproda za \$100,000.00 delnic in dobe obvezb za nadaljnjih \$50,000.00, bo izročil ta odbor denar poverjeništvu, ki ima započeti z izdajanjem dnevnika.

V slučaju, da odbor ne bo mogel zbrati \$100,000, bo zbrani denar vrnil delničarjem.

Mnoge progresivne unije v Chicagu so se že izjavile, da vzamejo delnice, ker smatrajo, da je tak dnevnik za čikaško delavstvo nujno potreben.

Za pokritje prvih stroškov je dala socialistična stranka iz svoje blagajne \$1000.00.

Da, socialistično časopisje je najvažnejši faktor socialistično delavskega gibanja vsepovsod!

MEYER LONDON NA POSVETOVANJU.

Dne 12. decembra ima eksekutiva socialistične stranke svojo redno sejo v Chicagi, katere se vdeleži tudi edini socialistični kongresnik Meyer London iz New Yorka. Njegov posvet s strankino eksekutivo se bo nanašal na njegovo prvo delo v kongresu, ko nastopi dne 4. marca svoje kongresno delo. Po njegovi izjavi, bi bili njegovi prvi koraki v kongresu, da priznajo Združene države sovjetsko Rusijo, formalno sklenitev miru z Nemčijo in Avstrijo in takojšnja odstranitev vseh vojnih zakonov, ki so še v veljavi; dalje oprostitev sodruga E. V. Debsa in vseh ostalih političnih jetnikov, katerih kazni izhajajo vsled protivojne aktivnosti.

Meyer London bo imel ob tej priliki tudi velik javen ljudski shod, ki se vrši v Carmen's dvorani, vogal Van Buren in Ashland boulevard.

Pri volitvah v mestni svet v Buenos Airesu so dobili socialisti sedem izmed dvajsetih mandatov. Mestni svet ima 30 zastopnikov, v katerem so socialisti najmočnejša stranka.

MOSKVA V LETU 1920.

Dr. Alfons Coldschmidt.

(Nadaljevanje.)

Bulevardi.

Ali še vlada teroristična diktatura v Moskvi? V Moskvi ni teroristične vlade. Če bi vladala v Moskvi teroristična diktatura, potem ne bi bilo majskega bulevarda z veselim pomladanskim življenjem v majniku leta 1920. Zelena ulica, polna zabavališč, katero sečejo razni trgi, drevoredi in stranske ulice, drži krog in krog notranjega dela Moskve. Nekoč je bila bolj negovana kot je sedaj, ampak ravno ista ulica je še vedno tam, polna raznih zabavališč in postojank, kjer se dobe razna okrepčila. Mala jezercia so še tam in mirno odbijajo modrikaste žarke žarnic, ki so takorekoč kašipot poznim potnikom. Okoli desete ure zvečer postane življenje burnejše na tej ulici, ampak takega življenja ni kot je bilo pred vojno in revolucijo. Sedaj ne vidiš več tistega hektičnega življenja in drvenja, vid moreče briljance in karnivalske razposajenosti, ošabnega kozaškega oficirja, pripravljenega naskočiti na svojo žrtev, kot je bilo nekdanj. Raznih v draguljih okrašenih princezinj, dvornih dam in s pavovim perjem nakičenih srak ni več na tej ulici, videti je pa še vedno veliko buržvazije, dovolj vulgarnosti, profitarstva, špekulacije in družega takega družabnega zla, kakor jih je bilo prej. Ampak, kakor so moskovske ulice postale delavske ulice, ravno tako je postala tudi ta krasna ulica ali bulevard proletarska. Često se prigodi, da ne vidiš proletarcev na tem bulevardu, ampak vkljub temu je postal to bulevard in šetališče za proletariat, kajti proletariat sedaj tolerira veletrgovce, špekulante in razne druge prodajalce in branjevke. Preje je bilo obratno, kajti prej so veletrgovci, zlatarji in špekulantje tolerirali proletarce.

Na tem bulevardu, tej dolgi in interesani, polagoma se zavijajoči ulici, ni videti, da bi eksplodirale bombe, da bi kdo streljal s puškami ali da bi celo prožil pikre diktatorske poglede, temveč vidiš pare, ki gredo zaljubljeno svojo pot, vidiš vojake, civiliste, delavce in delavke, ki se pogovarjajo in argumentirajo. Tu ni v resnici nobenega znamenja o kakem velikem preobratu in zdi se, da gre vse življenje normalno naprej, kakor je šlo pred revolucijo.

Zloglasna zabavališča so izginila iz tega bulevarda in po vsej pravici moram priznati, da tako dostojnega obnašanja in zabave nisem videl v Evropi veliko, nisem videl tako skromnih žensk. Danes ni več profesionalnih prostitutk v Rusiji. Statistika kaže, da je bilo pred revolucijo samo v Moskvi nad 160.000 prostitutk. Če slučajno še kje katero iztaknejo, jo takoj potisnejo v delavski bataljon. Odprava profesionalnih prostitutk, katerim se mora dati možnost, da dobe poštna dela v človeški družbi, je ena glavnih zahtev socializma,

ki je popolnoma humanitarna, protikapitalistična in tudi sanitarna. Spolne bolezni (in tako je čitati tudi v boljševiškem programu) se prištevajo v družabne bolezni, v isto skupino, kamor prištevamo tudi tuberkulozo in alkoholizem. Program ruske komunistične stranke, sprejet na osmem kongresu, zahteva pod točko za obrambo javnega zdravstva odpravo družabnih bolezni, med temi: jetiko, spolne bolezni, alkoholizem, itd.

Revolucija in njeni krvavi boji pa niso udušili ali zatrli ljubezni. Ljubezen je večna, ampak komunistična žene s pomočjo prostitucije je prenehala. S tem pa ni rečeno, da je umrla venalna ljubezen, ker stvari se ne pomičejo tako hitro, kajti ljubezen je še mogoče kupiti in prodati ne samo v Rusiji, ampak celo v Moskvi, toda proces kupovanja in prodaje ljubezni polagoma izginja. Izgleda, da prostituciji že bije skrajna ura in da jo bo kmalu konec. Prostitutke iz navade so že izginile; niso pa še odpravljene tajne prostitutke, to so take, ki so omožene in jih oblasti ne morejo tako hitro iztakniti. Za to je treba več kot tri leta časa. Govoril sem z Rusinjami, ki so naravnost hvalile delo in uspehe sovjetske vlade v tem oziru.

Če bi prostitucija še obstojala kot je svoječasno, bi se to prav gotovo opazilo na bulevardih, kajti ravno na gledališčnem trgu in na bulevardih se je prodajalo največ žensk. Celo tisti človek, ki bi preklel in obsodil vsak čin sovjetske vlade, mora nehote glasno hvaliti ta čin, pa naj bo še tako jokav paglavec. Trgovina z ženskami je prenehala, belemu suženjstvu je konec in ponos ženske vstaja. Še enkrat naj jasno povdarim, da vse, kar pišem je gola resnica, pa naj zadene kogar hoče, kajti to je bil moj prvoten namen, zato naj nikdo ne misli, da sem kak boljševiški propagandist.

Prostori, kjer se dobe okrepčila imajo še vedno male mizice in bufeje. O teh bufejih v predvojnem in vojnem času, so mi ljudje veliko pripovedovali. Bili so to čudoviti bufeji, polni raznovrstnih moskovskih delikates, slaščic, raznobarnih neopojnih pijač in likerjev, okoli katerih so se sedele elegantne dame in gospodje. Seveda, vsega tega ni več. Hrabri špekulantje, ki se ne boje prask z ekstrordinarno komisijo, katere namen je slediti in zatreti tihotapstvo, javno prodajejo "moeco" in razne delikatne torte. Obiskovalci teh prostorov so ostanki nekdanje buržvazije, ženske z dragulji na prstih, lepimi čevljički in dragocenimi uhani. Okoli miz sede s svojimi kavalirji, ker kavalirjev je še v Moskvi in pijejo moeco in še kaj drugega zraven. Pijača mogoče stane par tisoč rubljev, ampak zaloge še niso prazne, kajti dokler jim je mogoče prodati kako stvar in se izogniti delu, ti ljudje ne bodo delali.

Tistim, ki iščejo zabave, bi rad nekaj svetoval. Če kateri mojih čitateljev slučajno pride v Moskvo na poletje, tisto vročo, kipečo Moskvo, daleč stran od morja in blažjih vetričev, naj nikar ne pozabi vzeti seboj takozvani "thermos" steklenico, da bo nosil seboj ledeno hladen čaj. Ko pa se napravi

mrak, naj gre v eno teh prodajaln, kjer se dobe okrepiča, kjer se dobi ledeno mrzlo kisle mleko, ki je neprekosljivo. Za čaša tega mleka računajo samo 125 rubljev; kako dolgo ostane pri tej ceni, je težko povedati, kajti cene se v Rusiji hitro menjajo.

V poletnem času so bulevardi do ene ponoči polni življenja. Če ni slučajno kakega viharnege vremena, so ulice ves čas žive, kjer srečavaš dostojno in veselo človeško družbo, sem in tam pomešano s propadlo ali okuženo kreaturo in človek, ki zna gledati v bodočnost mora nehote videti, da so to ulice bodočnosti, vodeče do bolj poštene civilizacije.

Obleka.

Po zimi leta 1919, ko sem predaval na Lessingovem učilišču v Berlinu o raznih problemih socializma, mi je bilo zastavljeno vprašanje, kako se bodo oblačili ljudje, ko zavlada socialistična družba. Neka dama je radovedno vprašala: Ali se bodo vsi enako oblačili? Povedal sem ji, da se ji ni treba bati monotonske standardizacije noše in obleke, in jo zagotovil, da lahko postane socialistinja še danes, ako nima nobenih drugih pomislov proti socializmu.

Do sedaj ni bilo opaziti niti najmanjšega sledu o premembni noši in obleke v Moskvi. Razumeti je treba, da v Moskvi še ni pravega socializma, ampak da so tu komaj začeli s socializmom. Komunizma je pa še manj. Resnica je, da imajo komunistično stranko in to je vse. Pa tudi v dovršeni komunistični družbi (če se bi sploh smela kedaj tako nazivati) ne bi bila revolucija v noši karakteristična. Vsekako, usoda sveta ne bo odvisna od noše ali načina oblačevanja.

Pozabiti ne smemo, da tako daleč ruska revolucija ni bila revolucija noše, čeprav je revolucija povzročila pomanjkanje obleke, perila in čevljev, kajti armade potrebujejo velikanske množine vsakovrstne obleke in perila in tudi krojačev ni, da bi šivali civilne obleke. Suknja je dovolj, kajti v Rusiji je danes nekaj čez en biljon vatlov blaga in 700 milijonov vatlov suknja bi lahko izdelali v najkrajšem času, toda proces, predno se surovo platno izdelava v obleke je precej dolg in počasen. Ta problem je precej dobro poznan Marksovim učencem, posebno tistim, ki so proučevali Marksovo teorijo o valuti. Če bi bilo izdelovanje oblek kratek proces, potem bi se lahko vse ruske prebivalstvo obleklo v nove, praznične obleke.

Povedali so mi, da je ruski delavec sedaj bolj oblečen, kot je bil pred vojno in v mirnih časih. Tega seveda jaz ne morem trditi, kajti jaz nisem imel priliko, da bi mogel primerjati, ker pred vojno nisem bil v Moskvi. Lahko pa rečem, da v splošnem so delavci dobro oblečeni. Niti enega delavca nisem videl v raztrgani obleki ali pa v cunjah. Posebno delavci v tovarnah, katere sem obiskal, imajo skozinskoz dobre obleke. Videl sem velike množice delavcev na shodih, pa niti eden ni bil raztrgan. Tudi ženske so dobro oblečene, čeprav bolj enostavno,

toda vseeno so čiste in lične. Revolucija je storila precej tudi v tem oziru.

Vlada je upeljala sistem, ki skrbi, da so delavci dobro oblečeni in da ne hodijo v capah. V mirnih časih je zaslužil moskovski delavec povprečno po 79 kopejk na dan. V teku vojne je šla plača gori, ravno tako pa tudi življenske potrebščine. Plače so v primeri s cenami potrebščin tako zaostale, da delavec sploh ne bi mogel niti misliti na to, da bi si mogel kupiti obleko. Isto je veljalo tudi z ozirom na stanovanje najprimitivnejšega značaja. Navadna delavska plača je komaj zadostavala za pokritje najemnine kake male beznice v kletih, malo kruha in vodke. Celó v mirnih časih je stala najemnina v takih beznicah od petnajst do dvajset rubljev na mesec. Da bi delavec mogel misliti na kako čednejše stanovanje, o tem še govora ni bilo. Vesel je bil, če je mogel dobiti stanovanje v industrialnih tenementih. Danes je drugače, kajti stanovanjski problem je skoro rešen, vključ temu, da je še veliko težav in ovir, ampak reče se lahko, da so stanovanjske skrbi za delavca stvar prošlosti. Ono vpitje, da so delavci pregnali buržvazijo iz njenih stanovanj in domovja, je lažnjivo in veliko pretirano, kajti nikdo ni izganjal družin iz njihovih domov, ampak prisilili so jih, da so sprejeli pod svojo streho gotovo število delavcev, oziroma delavskih družin, ki niso imele stanovanja. Bil sem na domu neke "buržvazne" družine v Moskvi, kjer so imeli dovolj sob in prostora za svojo rabo. Bil je to njihov dom leta in še sedaj živijo tam.

Kakoršne so plače delavcev v Moskvi sedaj, ne bi zadostovale niti za obleko, kajti delavci zaslužijo povprečno komaj okoli 6500 rubljev na mesec, medtem ko stane navadna obleka okoli 60.000 rubljev. Delavec je vsled tega odvisen od vladnega založništva, ki polaga največjo važnost na to, da dobe delavci dovolj obleke, ki jo rabijo pri svojem delu. Te obleke so narejene seveda po enem kroju. V uradu tekstilne strokovne organizacije v Moskvi sem imel priliko videti več vzorcev teh oblek, ki so dovolj dobro izdelane in trpežne. Povdariti je treba, da še ni upeljana univerzalna distribucija oblačil in oblek, kajti najprej je treba zalagati velikansko armado s potrebnimi oblačili in potem pride na vrsto še le delavstvo in ljudstvo. Ko sem bil v Moskvi, so mi povedali, da izdelujejo velikansko naročilo površnikov za armado na poljski fronti.

Cena oblekam v sovjetskih prodajalnah pa je jako nizka, toda s kupovanjem je veliko sitnosti, kajti treba je iti od Ponceja do Pilata predno človek dobi obleko in potem je še vprašanje, ako obleka pristoji ali ne. Delavke so se mi zelo pritoževale, ker niso mogle dobiti takih oblek, kakor bi želele in za njihovo delo in celo moje tolmačije so me prosile, naj jim dam obleko namesto denar za njih plačilo. Kot plačilo za svoje delo se sprejele celo moj kopalni jopič, katerega je ena spremenila v lepo svrhu krilo. Nogavice tudi primanjkuje. Ena mojih služkinj mi je povedala, da je bila prisiljena rabiti dvojne raztrga-

nih nogavic, da je napravila eno nogavico. Resnici na ljubo moram pripomniti, da so Ruskinje precej ročne s šivanko. Skoro vse obleke same sešijejo, nekatero celo izdelujejo obuvala iz sukna.

Pomanjkanje blaga za pletenine in barvil je povzročilo v nekaterih slučajih čudovite noše. Nekatero ženske nosijo naprimer bele nogavice do členkov ali pa samo nekoliko višje. Gole noge ne vznemirjajo nikogar v Moskvi in nikdo ne misli, da je to nekaj nemoralnega. Jaz sam sem v začetku mislil, da je to ruska navada poleti, ampak kasneje so mi povedali, da je temu vzrok pomanjkanje blaga za pletenine.

O pravem pomanjkanju oblačil v Moskvi ni bilo nobenega znamenja. Dasiravno je videti berače v raztrganih oblekah, kakor so berači tudi po drugih mestih, vendar se lahko trdi, da je Moskva daleč od razcapanosti prebivalstva. Čudno je res, kako je mogoče, da mesto s poldrug milijonom prebivalcev, v oči gled sedanjih razmer, ni v samih capah in da so ljudje tako dobro oblečeni. Ta stvar je zagonetna celo Rusom v Moskvi, ki na vsako podobno vprašanje odgovore, da si življenje samo pomaga. Ravno tako kakor se Moskva prehranjuje, se tudi oblači.

Razlika v noši pri raznih ljudeh je kakor povsod drugod. Človek še vedno vidi ljudi, ki ne polagajo veliko na čedno in lepo obleko in zopet take, ki se radi lepo in čedno oblačijo. Mnoge ženske še zmiraj prihajajo v gledališča v mehkih svilenih oblekah, parfimirane in v spremstvu mladih kavalirjev.

In kar se tiče čevljev, moram priznati, da še v nobenem drugem mestu nisem videl tako finih čevljev, kot ravno v Moskvi. Rusija ima veliko usnja, katerega celo eksportira, primanjkuje pa usnja za podplate. Videl sem krasno izdelane Kirgisove čevlje za ženske, moške škornje, čevlje z rozetami in vsakovrstnih barv. Ženske se ne morejo pritoževati, da nimajo dobrih čevljev. Uradno govoreč, čevljev primanjkuje, ampak s tem še ni rečeno, da ljudstvo nima dovolj obuval.

(Dalje prihodjič.)

Ivan Molek:

Počitek.

Večer . . . Ugasnile so luči,
le zvezde še brle na jasnem nebu.
K počitku leže proletarec
po težkem, trudapolnem delu.

Noč. V sanjah ponovi se slika dneva.
Ropoče stroj . . . Po kačje sika para.
Železni tram . . . se zvija, bljuje iskre.
Prijemlje roka, grabi in se stiska.

Počiva mož . . . Hrope in žvižga . . .
Na desni mu zastoka žena;
otroku pesem poje
in bridke solze lije.

Jakob Gržina:

Matija Gubec.

I.

Pred belo cerkvico, na zelenem griču so se zbrali farani. Stari cerkovnik je razmajal tri bro-naste zvonove, ki so z velikonočnim potrkavanjem pozdravljali jutro, omamili množico pod seboj. Odmev je še vabil zapoznele vaščane, ko je stopil pod obzidjem na tnalo plečat mož, ves zagorel v obraz. Z užganimi očmi se je mirno razgledal po pobočju, kjer so stali in ležali fantje in možje, poleg njih dekleta, žene. Premeril jih je skrbno, preštel zimzelen za klobuki, na šarastih jopičih in prsih.

"Matija!"

"Na veliki punt vas skličem!", je spregovoril trdo. "Na punt za zemljo, ki vam je dana po božjih postavah. Cesarske postave so jo vam iztrgale! Pa je vaša, ker gre človeku, kar je človeškega. Naše besede in znamenje poznate: zimzelen za klobukom, trda pest njim, ki ne poznajo božjih, človeških pravic! Dana vam je zemlja, da vas redi, da zavoljo družine ne kradete, ropate, ubijate. Toda zaradi zemlje in svojega telesa ne smete biti nikomur pokorni, ne podložni. Ne poznam gospodarja nad svojim telesom in dušo, kateremu nisem porekel, vodi me, pa je obenem enak meni. Bog ni udinjal človeka človeku. Zato vas kličem na punt. Vsa savska dolina je z nami!"

Stopil je s tnale. Od vseh strani je čul svoje ime. Še nekaj bi rad spregovoril, pa je že bil na ramenih in besede je zadušil krik: "Matija! Naš kralj!"

II.

Noč ga je skrivala, ko je bežal sredi gozdov in polj. Hiš se je ogibal, ker se je bal živih, odprtih grobov. In skoro vsaka je bila.

Krvavel je na čelu, na rokah popotnik Matija in pred očmi je ležala mlaka krvi. S težkimi meči so pobili možje in fantje. Njih žene so stale pred njim. Daleč za njim je gorela vas njegovih najboljših in čul je še iz dalje jok otrok, ki so klicali očeta, mirno počivajočega sredi okrvavelega žita.

Pred gozdom se mu je pridružil prijatelj Grega. Vso pot skozi gozd mu je pravil, kako so pobili tega in onega, razčetrili otroka pred očmi matere in za gozdom ga je ustavil, pogledal mu v obraz: "Matija, ti si kriv."

Matija je zaječal, se zdramil. Grega ni imel glave. Pahnil ga je od sebe, drvel razoglav čez travnike, snožeti, za hribe, kjer je stal Ilija s svojimi.

"Morda rešim, rešim!" je molil.

III.

V Zagrebu, pred starodavno cerkvico sv. Marka je nosil širokopleč kamen kraljevski prestol. Sava je lesketala v jutranjem solneu in polahko so se spuščali rejeni grički pit na prod.

Matija sede in premeri zemljo pod seboj. Njegovo spremstvo, kakor bi jim satan izklesal obličja.

Reže se, spakujejo, ga bijejo po očeh, da blešči v kalnem pogledu zlato in srebro viteških oklepov, rdeči škrlat škofovskih, prelatskih ornatov, krvnikov in vojakov. Pred njim pa v nemi grozi kleči ljudstvo v prahu in si trka na prsa. Zopet zapojo zvonovi vstajenje. Vsa gospoda je zamaknjena v žarečo krono s sikajočimi rožički.

Poslednjič objame Matija zemljo. Zazdi se mu, da je solnce pogreznilo do njegove glave, mu prežgalo kosti, sežgalo možgane. V strašnih bolečinah se dviga telo, zenice se širijo, obračajo, mišice trepetajo in v krvavem ornatu, s solncem na glavi stoji pred prelati, baroni. Njih divji posmeh se prelije v blazen vrtinec, v ušesih pa brni veliki zvon.

V trenutku se zgrudi, le bele oči sredi krvavega obraza pod žarečo krono gledajo klečeče ljudstvo, poslednja njim namenjena beseda je zledenela na ustnicah.

IV.

V samotnih kočah, kjer se je beda skrivala pred solncem se je ustavljal duh kronanega, kadar od bolečin ni mogel ležati v grobu. Med polja je zašel, v samotne gozdove, da mu noč ohladi čelo in si s prstjo otare kri. Razgovarjal se je s samotnimi dušami, a nihče ga ni spoznal po belih očeh, ki so se v tistem trenutku obrnile same vase in je zrla v ljudi kalna belina.

Po vaseh, po šumah, po mestih je hodil do današnjih dni.

Ko pa so presekali zemljo, po razorih posejali človeška srea na toliko in toliko poljih, je zakraljeval vsem, ki so umrli v ledenih poljanah, med robati skalami v črni prsti.

Z njimi vred je hodil v vas k vsem, ki so bili na smrt obsojeni.

Tedaj se je razodeval Matija najponižnejšim in najbolj ubogim, še vedno z žarečo krono kronan, belega, kalnega pogleda.

Spoznavali so, kaj je videl v tisti uri pojočih zvonov, ko je gledal iz veka v vek in je ves njegov veliki punt stal pred sodbo človečanstva in boga.

Izmučenim srcem je govoril zopet pradu — izvolili ste kralje in gospodarje, mene, boga pa ste odstavili v svojih sreih.

Matija jim je pripovedoval, ležečim tam v tistih razorih, kako ga je gledal iz obličja v obličje in je oni hip vedel, da pride punt za puntom, udarec za udarcem, dokler duh večnosti ne postavi človeka poleg človeka brez gospodarjev nad seboj. In punt bo prah in pepel, ko pade človeštvo na zemljo, prerojeno v svojem sreju. Tedaj ne bo gospodarja, ne hlapca, staja ne bo imela ograde.

Sanjale so duše vse noči, roka je spustila orožje, pa ga je zjutraj iz nova prijala, ko se je človek splazil proti človeku.

Toda Matija se je vračal, vedno iz nova užigal pojemajočo vero.

V.

Vrnili so se domov, kapali od dne do dne. Trudno so jih pozdravljale izsesane žene, lačni otroci.

In zgodilo se je, da so zopet ležali v zibel, se

zvedavo razgledavali, natanko ločili človeka od človeka, hlapca od gospodarja.

Potiho so jecljali, kakor bi v duhu ponavljali besede iz razorov. Odgovarjale so jim oči žena, dedov, otrok, kajti tudi te so gledale Matijo.

Zarje so užigale nebo; ljudje so si meli oči, da pogledajo solncu v obraz. Toda tisti čas je vsekalo tako mrzlo in ledeno kot reže meč in ljudje so onemeli. To so zarje večera in solnce je še daleč. V smrtni grozi so padali po zemlji, drgetali pred nočjo. Bolj kakor kdaj prej so krvavele njih duše in bila je ura, ko bi se ves narod zrušil pod težo prevar.

Toda Matija je vstal iz groba in sedel na prestol, ki ga ni nosil več širokopleči kamen, ampak prostrana domovina. Ves narod je pokleknil pred njim. Onemele so ustnice pred mučeniško krono vsega človeštva; oči pa so žarele uprte v belino pod čelom, kamor je za to najbolj ubogo ljudstvo zapisal večni duh svoje grozne besede: "Sem, ki sem!"

UTRINKI.

Tragično je, da je med uslužbenci, ki so najeti od države ali občine, da pazijo na ljudi, ki se ne pokoravajo zakonom, toliko nizkotnih karakterjev. Kako naj me policaj varuje pred tatovi, če je sam v zvezi s tatovi. Zvezna vlada ima v službi ogromen štab ljudi, katerih naloga je paziti na to, da se spoštuje zakon prohibicije. Te službe spadajo med tiste, ki dajejo plodno polje za "postranske zaslužke". Tisoče in tisoče dolarjev so dobili "varuhi" zakonov kot podkupnino in za protekcijo tistih, ki vodijo trgovine z žganjem v velikem obsegu. Zelo strogo pa postopajo taki varuhi, kadar nastopajo proti manjšim kršiteljem prohibicije, ker jim ne morejo ali pa nečejo nuditi primerne podkupnine.

En tak prohibicionistični agent je S. G. Young, ki je pred nedavnim vstrelil nekega inozemca v okraju Madison v Illinoisu, ker se je protivil agentu, ki je hotel stikati po njegovih prostorih. Oblasti so ga obtožile hudodelstva umora, toda mož je prišel na svobodo in zadnjič je bil v Stauntonu ponovno aretiran, ker je napadel šestnajstletno hčerko John Bombadigerja, pri katerem je stikal za prepovedano pijačo. Taki uradniki spadajo v kraj, kjer ne bodo ugroževali življenj državljani, ne pa v vladne službe.

Poročila o rezultatu volitev v jugoslovansko konstituanto, ki so se vršile dne 28. novembra, so nepopolna. Ameriški dnevniki so dva dni po volitvah prinesli kratko brzojavno vest o rezultatu. Zanimivo je, da ameriško časopisje polaga mnogo več važnosti poročilom iz Armenije, Albanije, nemške Avstrije itd., kakor pa iz Jugoslavije, katere ugled je v Ameriki silno majhen.

Eno poročilo pripoveduje, da je bilo izvoljenih 110 radikalcev (Pašičeva stranka), 70 demokratov (JDS., kateri stranki so pridruženi tudi slovenski liberalci), 35 članov srbske kmečke stranke, 40 članov hrvatske kmečke stranke, 45 komunistov, 25

mohamedancev, 25 poslancev SLS. (slovenski klerikalci), 21 socialistov in 50 mandatov še ni ugotovljenih, katerim strankam pripadajo. Neko poznejše poročilo je znižalo število komunističnih poslancev na 35.

Ker so šle v volilni boj različne stranke, več nego je gori označenih, to poročilo nikakor ne podaja jasne slike o izidu volitev. Kakor hitro bomo dobili natančnejše podatke, jih bomo objavili.

Komedijant Gabriele D'Annunzio še vedno straši v reškem okrožju in bombardira ves svet z frazastimi oklici in izjavami, Italiji pa je napovedal vojno, proti kateri se bori z bombastičnimi progami, k so polni krvavih groženj. Zgovorni "patriot" spada že davno v norišnico, kar bi bilo tudi v interesu Reke in "matere Italije", kakor tudi "kraljevini SHS." Čas bi bil, da se napravi neprijetni komediji konec. Vprašanje je, če ima Italija dovolj moči, da spravi prismojenega pesnika na varno.

Nemškemu kajzerju se v njegovem "pregnanstvu" ne godi slabo. Od meseca januarja mu je poslala pruska vlada 52,200.000 mark (normalna vrednost 13,050.000 dolarjev). Ako se razdeli ta svota v dnevne nagrade, bi dobil vsak dan 72,220 mark (\$18.055). Ako bi dobival to svoto kot plačo na podlagi osemurnega delavnika, bi mu vsaka ura prinesla 9,000 mark (\$2250). Na podlagi teh števil dobil kajzer vsako uro več, kakor pa vojni invalidi vse leto. Vojak, ki je izgubil v vojni vid in ima družino, dobi za vse leto toliko podpore, kakor kajzer v eni uri. Narod, ki je pripravljen toliko prispevati za svojega odstavljenega kajzerja, ne more biti zrel za socialno revolucijo.

Naročite "Proletarca" vašemu sorodniku ali prijatelju v Jugoslaviji ali Julijski Benečiji.

Ne odlašajte s poravnavo naročnine, nego jo pošljite takoj, ko vam poteče. Ako je tekoča številka Proletarca na naslovni strani večja kakor pa številka v oklepaju poleg vašega naslova, je to znamenje, da vam je naročnina potekla. Poleg svoje pošljite, če le mogoče, še kako novo naročnino.

Ako želite Ameriški Družinski Koledar letnik 1921, ga naročite takoj, predno nam zaloga poide.

Mr. Pire, ki izdaja v Clevelandu "Amer. Domo vino", je kupil pri nekem knjigotržcu posebne vrste skrivnostni seznam, leksikon ali kakor se že imenuje, ki pa ne odgovarja dejstvu, ki se dogajajo na naši zemlji. Morda so v tej knjigi podatki, ki odgovarjajo dejstvu na Marsu ali Jupitru. Ker ta fakta ne odgovarjajo naši zemlji, on se jih pa pri svojih iznajdljivostih vseeno poslužuje, ko pobira razne podatke za svoj list, ki izhaja v Clevelandu, United States of America — in Amerika je tudi na naši zemlji — postajajo njegove iznajdbe ne le neprebavljive, ampak komične.

Ne dolgo tega je odkril v svojem glasilu socialistom vsega sveta nadvse mistično zadevo glede Marksove sorodnosti s Hohenzolernsko rodbino, sedaj pa "odkriva" "poraz", ki je baje zadel socialistično stranko pri zadnjih predsedniških volitvah. Ta "poraz" odkriva na podlagi tega skrivnostnega leksikona takole:

"Leta 1912 je pri predsedniških volitvah dobila socialistična stranka skoro dva milijona glasov. To je bilo še pred vojno. Leta 1916 socialisti niso oddali niti enega milijona glasov. Trdi se, da je leta 1916 mnogo socialistov glasovalo za Wilsona. Socialisti so ga imeli nekaj časa v velikem spoštovanju, toda pozneje so mu obrnili hrbet, s čemur ni Wilson seveda ničesar izgubil..."

"Letošnje volitve za predsednika so prinesle socialistom pravzaprav ogromen poraz. (Sic!) Pomisliti moramo namreč, da je bilo letos oddanih dvajset milijonov glasov več za predsednika kot sploh kedaj prej v zgodovini Zed. držav. Temu primerno je moralo torej odpasti na vsako stranko več glasov, kar se je tudi zgodilo z izjemo socialistične stranke, ki ni dobila niti dva milijona glasov, niti toliko kakor leta 1912, dasi smo imeli letos dvajset milijonov več volilcev. Ameriški delavci so jasno pokazali, da jim ni za stranko, ki nima resnobe, ki pač pozna nabrušene jezike, toda nobenih del..."

Take podatke mora zapisati v svoj list človek, ki čita Seznam, katerega podatki ne odgovarjajo dejstvu, ki se dogajajo na naši zemlji.

Po uradni statistiki Zedinjenih držav, Severna Amerika, del zemeljske kroglice — ne Jupitra ali Marsa — je dobila socialistična stranka Zedinjenih držav leta 1912 901,062 glasov, in ne okrog dva milijona, kakor pravi Mr. Pire. Koliko jih je dobila pri zadnjih predsedniških volitvah, še ne vemo natančno, ker manjkajo tozadevna poročila; dognano pa je, da jih je dobila blizu dva milijona, morda tudi več. Mnogov krajev je še, od koder se o socialističnih glasovih ni še nič poročalo, enostavno za to ne, ker socialisti nimajo povsod svojega časopisja, purgarski časopisi, kot je na primer Pirčev, pa nemarajo razlašati glasove, ki so bili oddani za socialistične kandidate. En tak slučaj je pred kratkim poročal sodrug J. Terčelj iz Lawrence, Pa., drug tak slučaj je v Chisholm, Minn., kjer je dobil Debs nad 400 glasov. Ampak to so naselbine, kjer so bili na delu le naši sodrugi, da ne govorimo o drugih tisočih slučajih, kjer pridejo v poštev ameriški in drugorodni delavci.

Da je mogel Mr. Pire iznajti "poraz", je moral iznajti ob enem tudi mistično statistiko glasov socialistične stranke iz leta 1912, po kateri bi imeli dobili socialisti okrog dva milijona glasov. To ni težko, ker številke prenesejo vse — tudi mrevarenje Mr. Pirca. Če bi bila dobila socialistična stranka pri zadnjih predsedniških volitvah resnično le milijon glasov, kakor trdi Mr. Pire, leta 1912 pa je imela po njegovem računanju okrog dva milijona, tedaj bi lahko rekli, da stranka v spričo porastka na volilcih res ni napredovala; toda s porastkom glasov od

901,062 od leta 1912 do dva milijona leta 1920, ne more biti nobenega govora o porazu, pač pa se lahko z veseljem konstatira, da je naredila stranka vzlic kaosu, ki ga je imela vsled vojne in ruske revolucije, napredek, ki ni majhen. Socialisti smo s tem "porazom" lahko zadovoljni; ne vemo pa, če je zadovoljen s porazom svoje stranke Mr. Pire.

V tej zadovoljnosti, ki nas obdaja, pa bi svetovali Mr. Pireu tole: tiste skrivnostne bukvice, iz katerih črpa svoje zgodovinske podatke, ki se tičejo našega planeta, naj vrne knjigotržcu in naj zahteva od njega, da mu povrne denar.

V Egiptu se je zadnje mesece pričelo močno razvijati socialistično gibanje. Socialistično gibanje v mohamedanskem svetu je mlado in še v povojih. Stranka v Egiptu je prva močna socialistična stranka med mohamedanci. Delavskih strokovnih organizacij v evropskem smislu besede v Egiptu niso poznali do zadnjega časa. Sedaj pa so v procesu organiziranja. Hiram K. Moderwell poroča iz Kaira, da šteje tamošnja delavska socialistična organizacija 100,000 članov, približno toliko v Aleksandriji in 10,000 delavcev v Sueškem prekopu. Vse te organizacije so se združile v eno federacijo s socialističnim programom. Ker v arabščini še ni izdane skoro nobene socialistične literature, so voditelji gibanja na delu, da prevedejo socialistična dela iz drugih jezikov. Egipčanska socialistična stranka je bila neuradno zastopana na boljševiški konferenci v Baku; svoje zastopnike ima tudi v Moskvi. K tretji internacionali še ni pridružena. Kakor vse revolucionarno gibanje med mohamedanci, tako je tudi egipčanska socialistična skupina prežeta z nacionalističnim duhom in se giblje v znamenju panislamizma.

PRAZNA glava na močnem telesu z dvema zdravima rokama, to je bilo in bo pekel za človeštvo. Zbudite se in se poučite o socializmu.

Župnikovo pismo.

Od našega župnika sem prejel pred par dnevi pismo, ki ga tukaj objavljam. Ni bilo pisano za javnost, zato je bil naš župnik v njem toliko bolj odkritosrčen. Ni lepo objavljati privatna pisma, tudi če jih piše kdo drugi kot naš župnik, ampak v privatnih pismih je včasih zapisana resnica, ki jo zamanj iščete v spisih, namenjenih javnosti. V tem pismu so take resnice, zato ga razgrnem pred te, slovenska ameriška javnost, da spoznaš boje in tuge našega župnika, ki žrtvuje ves svoj čas boju proti mlačnosti med verniki in boju proti brezverstvu.

"... Ne bom Ti razkladal, kako sem prišel za župnika v faro sv. Hieronima. V par besedah Ti lahko povem. Ni bilo vse res, kar so trdili moji brezverski nasprotniki in pristaši prejšnjega župnika. Priznam, da sem uničil eksistenco prejšnjega župnika Cukaleta; priznam, da sredstva, ki sem se jih v ta namen posluževal, niso bila častna. Trdim pa, da sem delal vse, kar sem delal, z dobrim namenom, pomagati naši sveti veri.

Že od mladih nog mi je prirojena laž. Lažem na vse pretege, toda pomagati si ne morem. To je ena

mojih največjih napak, ki pa je neozdravljiva. In tako sem lagal o župniku Cukaletu v javnosti, toda glavne laži sem dajal nadškofu, ki je moj prijatelj in se tudi poslužuje laži, kadar gre za interese naše cerkve.

Dolgo sem mislil, da sem mojster v intrigah, toda zadnje čase spoznavam, da se koncem konca moje lastne intrige obračajo proti meni. To, prijatelj, me muči, muči me zategadelj, ker ne morem živeti brez intrigiranja, zame pa pomeni to še več neuspehov in še več sovražnikov v mojih lastnih vrstah.

Včasih, kadar sem takole sam in zamišljen, mi je žal za župnika Cukaleta, ki sem ga sedaj pregнал že iz druge fare. Dolgo vrsto let je pastiroval v župniji sv. Hieronima in ko je bil mlajši, se je celo boril proti socialistom in svobodomislemcem, kakor se spodobi za duhovnika. Župnija sv. Hieronima se je meni že od nekdaj dopadla, celo bolj, kakor pa služba, ki so mi jo dali habsburški principi v velikem mestu ob Atlantiškem morju. Dobiti pa je nisem mogel, ker takratni nadškof ni bil naklonjen članom mojega reda. Želel sem, da bi ta škof umrl in res je umrl. Tedaj je prišel drug nadškof, moj prijatelj, jaz pa sem se smehljal in koval naklepe, kako spravim ob službo Cukaleta, mojega duhovnega sobrata. Načrti so se mi posrečili, to Ti je znano. En dan pred nekim Božičem je Cukale izvedel, da so mu štete ure pastirovanja v župniji sv. Hieronima. Tedaj so se odprle zavornice sodov v kleti župnišča. Na Sveti večer se je med župljani že širila govorica, da je Cukale zblaznel. Pene se mu cede iz ust, svete podobe trga raz sten in hodi po njih... tako so pripovedovale preplašene žene. Cukale ni prišel več pred oltar v cerkvi sv. Hieronima. Za kazen ga je škof poslal v zavod za izprijene duhovnike. Jaz pa sem v mojem političnem listu "Slepilo" napisal članek, v katerem sem hvalil velikanske zasluge župnika Cukaleta za župnijo sv. Hieronima in za sveto cerkev in prosil Boga, naj mu dodeli zdravje, da se lahko zopet povrne na pastirovanje na kako župnijo. Vse, od prve do zadnje črke, vsi vzroki, ki sem jih navedel v listu, so bili zlagani. Cukale ni bil bolan, niti ni bil slabši duhovnik od mene. Lagal ni toliko kakor jaz, v hinavščini pa ga jaz daleč prekašam. Ampak jaz sem hotel zagospodovati v tej fari in če bi se bilo treba iznebiti treh Cukaleto, bi se bil treh iznebil. Taka je moja natura, grajaj ali ne grajaj.

Poznaš me osebno in veš, da inteligentnosti ni v meni. Imam en poseben značaj in zelo bojno naturo. Dolga leta sem misjonaril po deželi, tako spretno, tako imenitno, da so me imeli ljudje že za svetnika, moji duhovni sobratje pa so me mrzili, nekateri celo sovražili, ker se jim je gnusilo moje početje. Nikdar se nisem mučil z mislijo, da bi naše katoliško ljudstvo izobraževal. Čemu naj izobražujemo katoliško ljudstvo? Odvračam ljudi, da ne mislijo, kajti če prično misliti, pridejo dvomi, potem še več misli in končno gredo v socialistični tabor. Zato je moje strogo načelo odvračati ljudi od čitanja listov, nad katerimi jaz nimam kontrole. Utrujum jim vero v čudeže, v moč svetnikov in svetnic, dasiravno vem jaz tako dobro kot Ti ali pa vsak drug duhovnik, da ni nadnaravne moči, ki nam bi mogla pomagati v boleznih in drugih stiskah. Kljub temu tržim z mašami, škapulirji in blagoslovljeno vodo, v mojem nabožnem listu pa priobčujem zahvale za ozdravljenja na priprošnjo Marije. Po pravici rečeno, da se mi gnusi, kadar prepisujem take zahvale. Poznam neumnost naših najneumnejših ljudi v tej deželi, kajti dovolj sem bil med njimi in tisoče se jih je izpovedovalo pri meni.

Ako pa ima eden pravico izkoriščati zemljo, drugi bogastva, ki so v zemlji, tretji tiste ljudi, ki bi radi čez noč obogateli, čemu ne bi smel jaz imeti pravice izkoriščati neumnost pobožnih ljudi, ker mi bodo celo hvaležni za tako izkoriščanje in kadar pridem mednje, me bodo pozdravljali. Pri takem izkoriščanju sem utrdil živce in skrbim, da so neumni ljudje še bolj neumni in na ta način še boljši predmet za izkoriščanje.

Tisti, ki prihajajo na prag spoznanja, se gibljejo že v negotovosti. Vidim jih, kako je pričelo nekaj delovati v njihovih možganih. V cerkev še vedno prihajajo in poslušajo moje pridige, ki so take, kakor sem jaz sam. Napadov na mojo osebo od strani župljanov ne trpim za nobeno ceno. Zato se zadovoljijo le z mrmljanjem med štirimi stenami v svojih stanovanjih. Sveto pismo mi je v veliko pomoč, kadar moram ustrahovati uporni duh vernikov. "Kdor mene napada, napada mojega namestnika na zemlji in kdor mene ne posluša, ne posluša mojega namestnika na zemlji." Tako tolmačim za biblijo mojim vernikom—in to z velikim uspehom.

Verujem v organizacijo in od kar sem tu zagospodaril, se mi je posrečilo organizirati staro in mlado v nabožna društva.

Vem, da tudi tukajšnja mladina noče čepeti vedno v cerkvi, zato smo ji najeli prostore neke bivše gostilne, v katerih se shaja. Čitalnice naši mladini nisem ustanovil. Katoliške literature je mnogo, ampak če dobi enkrat katoličan strast do čitanja, bo nekaj let čital katoliško literaturo, potem pa bo hotel prečitati že vsako knjigo, vsak list, ki je sovražen naši cerkveni zgradbi. Večina socialističnih agitatorjev med našim narodom je bila preje, če hočem rabiti besedo naših nasprotnikov, klerikalna, in je dobila tako vzgojo v cerkvi, šoli in iz klerikalne literature. Kadar je ta literatura ni več zadovoljila, je segla še po socialistični in taki ljudje so naši najnevarnejši nasprotniki, ki so porušili že ogromno vpliva svete katoliške cerkve. Zato jaz pravim: Ne dajajte katoliški mladini knjig, četudi so pisane za versko propagando. Stariši naj čitajo naše katoliške politične liste, mladina pa naše nabožne liste. Za zabavo mladini je treba skrbeti. Imamo razne igre, ki so iznajdene kakor nalašč, da odvrčajo ljudi od čitanja in od misli ter dvomov. Jaz sem dal našim fantom napraviti kegljišče, prirejam jim igre, ki so sicer pod vsako kritiko, ampak moj namen je dosežen z njimi. Od časa do časa prirejam male pojedine, na katere prihaja mladina in stariši, povabim nekaj tujerodnih katoliških mož, ki imajo politične službe, da nagovore naše udeležence. Jaz pa jim pripovedujem o ogromnem vplivu katoliškega sveta, o možeh, ki tukaj nastopajo in so vzor katoličani, pri tem pa nikdar ne pozabim metati blato na socialiste.

Kadar opazujem tole našo mladino, udano cerkvi kakor je, se vselej vprašam: Koliko teh deklet, teh mladeničev bo ostalo zvestih sponam katoliške vzgoje? Vsi pripadajo delavskemu stanu in vsi živijo borno življenje. Njihovi očetje in matere so izmučeni od garanja. Rad ali nerad, moram priznati, da ravno strogo katoliški ljudje so v industriji najbolj priganjeni in opravljajo najtežja dela. Sicer ne vsi, ampak večina. Ravno ti ljudje pa morajo na mojih priredbah in na priredbah drugih duhovnikov poslušati govore in nauke lastnikov tukajšnje industrije in njihovih služabnikov. Pomoči iz te situacije za nas ni. Stroške imamo ogromne, tako ogromne, da jih verniki nikakor ne bi mogli sami zmagovati. Zato pa nam pomagajo bogataši in kooperirajo z nami v vseh

naših akcijah. Marsikakšen duhovnik bi rad povedal na glas, da je tak sistem v organizmu naše cerkve krivičen in izdajalski za delavsko ljudstvo, glas protesta pa mu že v grlu zamre. Mi, naše šole, naše cerkve, naše institucije, papež, vse je odvisno od finančnih kraljev. Zato bomo učili naprej: "Ljudstvo, ubogaj svoje gospodarje in se jim ne upiraj! Taka je božja zapoved."

Kot Ti je znano, izdajam jaz svoj politični list "Slepilo." Menda ne rečem premalo, ako izjavim, da je "Slepilo" najslabše urejevan list v našem jeziku. Dopise, pol leta stare novice, članke, vprašanja in odgovore, vse pišem sam. Poleg "Slepila" urejujem tudi nabožni list "Nebeška Zarja," ki je najbolj bedasto urejevan nabožni list, kar jih izhaja v dvajsetem stoletju. Kakršni so čitatelji, tak je tudi list.

Ker sem že pri mojih listih, Ti bom nekoliko pojasnil težave, ki jih imam pri izdajanju katoliškega tiska za naš narod. "Slepilo" bi bilo lahko najboljši katoliški politični list, če bi me hoteli moji rojaki-duhovni sobratje količjak podpirati. Čez sto jih živi v tej deželi, toda samo dva sta, ki mi pošiljata od časa do časa kake prispevke za v list. Ampak še tisto, kar mi pošljeta, je smola, ki se je celo v Slepilu ne more porabiti. Rdečkarjev ne sovražim kot ljudi, ampak napadam jih kot nevarne sovražnike že tako zrahljeni cerkveni zgradbi. Mojih sto duhovnih sobratov-rojakov v tej deželi pa, odkrito povedano—sovražim! S svojo lenobo so zapravili že dve močni katoliški organizaciji in sedaj se tretja pogreza v blato verske indiferentnosti. Ta ima svoj list, ki ga urejuje človek, popolnoma nesposoben za urejevanje katoliškega lista. Kakorkoli je "Slepilo" slabo urejevano, vendar vsaj odgovarja svojemu namenu. Bog ve, da sem storil vse, da iztrgam vodstvo naše največje katoliške organizacije in njeno glasilo iz rok sedanjemu vodstvu, božja previdnost pa ni dopustila, da bi se uresničili moji načrti. Zato si bom gradil svojo lastno organizacijo, v kateri bom jaz gospodar. Imam dva lista, župnijo s primernimi dohodki, imam ljudi, ki so mi pripravljeni pomagati, nimam pa niti enega inteligentnega človeka, ki bi mi bil v pomoč pri mojem delu. Kdor ima v resnici kaj inteligentnosti, je v socialističnem taboru. Tudi to dejstvo priznavam. Ravno radi tega pa se bojim za našo katoliško podporno organizacijo v našem Rimu. Niti enega, količjak inteligentnega človeka nima v svojem vodstvu. Bog ji pomagaj, kajti moja pomoč so škandalozno zavrnil.

Političnega prepričanja še sedaj nimam in ga nikoli ne bom imel. To se pravi, idej in principov, ali če hočeš, načel nimam. Sem pa vedno na razpolago vsaki struji, ki je sovražnica novim idejam, posebnemu socializmu. Jaz sicer vem, da socializem pride, kakor ve to tudi papež. Toda dokler bomo količjak mogli, ga bomo ovirali, pristaše socializma zatirali, denuncirali, preganjali in obrekovali. To je naša glavna naloga.

Mnogokrat napravim kako zelo neumno dejanje. Zadnje čase sem razburil moje vernike, ker sem odslavljal iz cerkvene službe moža, ki je oče desetim otrokom. Slabo je, če je človek brez zaslužka in še slabše, ako mora radi tega trpeti število nedolžnih otročičev. Ampak jaz sem to moral napraviti, ne v mojem lastnem interesu, ampak v interesu vere, v interesu "Slepila," ki je pridobilo v svoj krog urednikov izvrstnega sodelavca z osebo, ki sem jo vnosil na mesto očeta z desetimi otroki. Ako bi naši leni duhovniki hoteli pisati za "Slepilo," bi mi ne bilo treba sprememb v osebo.

Zadnja leta sem bil strasten pristaš karambaldi-
čeve dinastije, ki vlada v naši osvobojeni domovini.
Bil sem večji monarhist kot kralj sam in nisem štedil
s psovki in natolcevanji v svojem listu "Slepilo,"
kadar se je šlo proti tistim, ki mislijo, da ljudstvo
čisto lahko izhaja brez kraljev po milosti božji. Ka-
kor rečeno, sem se potegoval za monarhijo v Mizerni-
slaviji in monarhija se je res utrdila, domovina pa je
sedaj še pod hujšo tiranijo kakor kedaj poprej. Di-
nastija in njeni služabniki pa barantajo s teritoriji
kakor kašen agent s stavbišči. Ljudstvo v domovini,
kakor tudi tukaj je seveda razburjeno in da se to raz-
burjenje ne obrne proti meni in drugim duhovnikom,
ki so odgovorni za sedanje krivične razmere in tira-
nijo v domovini, je bilo treba zakričati in zavpiti
smo, jaz v "Slepilu", moji duhovni sobratje pa v dru-
gih listih, da so izdajalci in povzročitelji vsega zla
naši nasprotniki. Posebno jaz se odlikujem v tem
ožiru, kajti nasprotnike, ki so imeli edini pameten
in pravičen program za resnično osvoboditev domo-
vine, blatim in jih slikam za tatove in v enomer kri-
čim: Račune, računeee nam dajte! Moram delati ta-
ko, da odvrčam mojo ignorantno maso od argumen-
tov nasprotnikov. Če se mi enkrat izneveri, sem iz-
gubljen. Nekateri mislijo, da sem si nakopičil precej-
šnjo svoto denarja, toda so v zmoti. Morda ne žrtvuje
noben duhovnik, če ni premožen, toliko, kakor jaz,
za naše cerkvene propagandistične institucije.

Da ne pozabim: Ustanovil sem za otroke moje
župnije tudi katoliško šolo. Seveda ne dosega v svoji
dovršenosti niti od daleč javnih ljudskih šol. Nam se
kajne ne gre zato, da se otroci nauče drugih predme-
tov v toliki meri, kakor krščanskega nauka. Katoliška
vzgoja otrok, to je, kar zasledujemo z ustanavljanjem
katoliških šol. Nekaj pa sem pri tem spoznal: Ako
bi imeli v tej deželi same katoliške šole, bi bili gospo-
darsko in kulturno na strašno nizki stopinji. Kljub
temu, da se zavedamo tega dejstva, propagiramo za
razširjenje naših šol.

Upam, da razumeš moj položaj. Osamljen sem v
boju, zato se moram boriti na načine, ki dajejo tudi
osamljencu moč, četudi so nepošteni. Sem podvržen
slabostim, kakor vsak drug človek. Morda bi bil po-
štenejši, da bi me dal oče v šolo za kak drug, kori-
sten poklic. Tako pa . . . lagal bom, napadal, denun-
cirai, ometaval z blatom vse, kar je lepega in poštene-
ga na zemlji, da zakrijem svojo nagoto.

Pišem Ti te vrstice z namenom, da se Ti izpovem.
Ložje mi bo pri srcu, ker vem, da me Ti razumeš. Kot
pošten človek in ker si značajan, se morda zgražáš
nad menoj. Nič ne dé; vse, kar delam, delam za sveto
vero.

Prejmi moje pozdrave! — Tvoj Evstahij."

Dragi Evstahij, nič Te ne obojam, nič Te ne
grajam. Za ljudi, s kakršnimi imaš opravka, si do-
ber tak kot si. Ako bi bili ljudje, ki Te podpirajo,
vredni kaj boljšega, bi imeli kaj boljšega.

Le blati, le psuj, svetá ne boš prevrnil s tečajev.
Tvoj svet je majhen, kakor so majhni ljudje, ki se zbi-
rajo okoli tebe. Drug svet je, večji od tvojega, drugi
ljudje boljši od tvojih in ti ljudje so moja družba.
Delamo v znamenju luči in resnice za dobrobit vseh,
da, tudi — tvojih ljudi, kajti mržnje, sovraštva in ma-
ščevanja mi na tem boljšem, svetlejšem svetu ne po-
znamo. Le grizi in psuj, dragi Evstahij! Pri takem
početju si kakor psiček, ki laja v drveči vlak. Tudi mi
gremo naprej, ti pa zaostajaš vsak dan bolj in gaziš
v temno noč. Le lajaj, Evstahij!

Kozma Teleban.

Glasovi iz našega gibanja.

DO DANES NAZNANJENI SHODI IN SESTANKI ZA SODRUGA OVNA V DRŽAVI WISCONSIN ILLINOIS.

V nedeljo dne 12. decembra, javen shod v
Waukeganu. Priredi ga socialist. klub št. 45 J. S. Z.
Tema: Položaj svetovnega delavstva in razne frak-
cije, ki so nastale v socialističnem gibanju vsled
vojne in preobrata na Ruskem. Dvorana bo nazna-
njena v letakih, ki jih razdeli klub.

Klubi in društva v Wisconsinu in Illinoisu, ki
se še niso odločila za Ovnov shod, sestanek ali pre-
davanje, naj to store kakor hitro mogoče, da se
organizirajo priredbe in objavijo v Proletarcu.

V soboto dne 8. januarja 1921 ob 8. zvečer se-
stane po seji društva Illinois št. 47 v Springfieldu,
Ill. Sestanek se vrši v prostorih Slovenske narod-
ne dvorane.

Tajništvo J. S. Z.

Waukegan—N. Chicago, Ill. — Pred poldrugim
mesečem je imelo ameriško delavstvo priliko pokaza-
ti svojo politično moč in poslati v kongres in vse dr-
žavne postavodaje svoje kandidate, ki jih je postavi-
la socialistična stranka z namenom, da se predru-
gačijo sedanje gospodarske razmere, v katerih bi pri-
šlo delavstvo do svoje veljave. Za predruženje teh
razmer je glasovalo skoraj dva miliona delavcev, med
tem ko je večina še vedno zadovoljna z razmerami,
kakršne so. To sicer ni razveseljivo dejstvo, toda kar
delavstvo na splošno hoče, to bo tudi imelo. Ni ver-
jetno sicer, da hoče, kar je doseglo, kajti sicer bi se
ne pritoževalo kakor se, ko tovarne odpuščajo delav-
ce, med tem ko o ponehanju draginje ni ne duha ne
sluha.

Kot posledica delavske indiferentnosti napram
temu, kdo pride na vlado, bomo imeli prihodnje šti-
ri leta zopet strogo kapitalistično vlado. Sigurni svo-
jega absolutnega političnega in gospodarskega go-
spodstva, so začeli kapitalisti že nastopati, da razbi-
jejo gospodarske organizacije delavcev in vposlijo v
svoje tovarne in podjetja ceneno delovno moč. Cene-
na delavna moč pomeni za kapitaliste olajšava pri
konkurenci na svetovnem trgu, olajšava pri plačeva-
nju davkov na kapitalije itd.

Če bi dobili delavci pri zadnjih volitvah v kon-
gres precejšno število svojih zastopnikov, bi lahko
delali na to, da se ne odslavlja delavcev kartakole, z
namenom, da se uniči njihove organizacije in upelje
delovne ure, ki smo jih poznali pred petindvajseti-
mi leti, ampak bi delali na to, da se upelje vsepovsod
osem urni, in kjer je to preveč, še manjurni delavnik.
Na ta način bi se ne bilo treba bati rezervne delavske
armade, ki znižuje plače in povišuje delovni čas. Ker
se to ni zgodilo, pomeni, da se bo moralo delavstvo
prav čvrsto poprijeti dela za organiziranje, bodisi
na gospodarskem ali političnem polju. Brez tega pri-
zadevanja je vsaka misel o boljših časih za delavstvo
iluzija. Česar nismo dosegli pri zadnjih volitvah, mo-
ramo gledati, da dosežemo pri prihodnjih volitvah.
Delo za te priprave pa moramo pričeti takoj.

V ta namen sklicuje slovenski socialistični klub
št. 45 J. S. Z. za nedeljo dne 12. dec. velik javen shod
v dvorani Slov. narodnega doma v N. Chicagi.

Na shodu bo govoril sodrug Joško Oven o opolo-
žaju svetovnega delavstva in raznih frakcij, ki so na-
stale v socialističnem gibanju vsled svetovne vojne in

preobrata na Ruskem. Vsi, ki se zanimате za delavsko stvar, boste dne 12. decembra popoldne na tem shodu!

Somišljeniki, ki žele pristopiti k socialističnemu klubu, lahko to store vsako prvo nedeljo v mesecu v prostorih Narodnega doma, kjer zboruje klub.

F. Nagode, tajnik.

Lawrence, Pa. — Delavske razmere so v enih krajih dobre (?), v drugih slabe, v nekaterih krajih pa je zavlada splošna brezposelnost. Taki in podobni glasovi se slišijo po volitvah.

Delavstvo je bilo v zmoti 2. novembra, v zmoti je bilo preje in v zmoti je danes, ker ne zna varovati svojih interesov.

Pittsburghski listi poročajo, da so zadnji teden v pittsburghškem okrožju zaprli osemnajst tovarov. Zapiranje tovarov pa se je sedaj šele pričelo in z odslavljanjem delavcev se v vseh krajih Zedinjenih držav nadaljuje. Delavci morajo producirati za profitarje, sami pa dobe za svoje delo plačo, ki v večina slučajev niti ne zadostuje za borno življenje. Kadar se tovarnarju ali rudniškemu magnatu zljubi, zapre vrata svojih podjetij, delavce pa požene na cesto. Taka je prosperiteta, ki sta nam jo preskrbela Wilson, Harding, and Co.

Novoizvoljeni predsednik Harding potuje po deželi, profesionalni političarji pa konferirajo, kdo bo dobil razne vladne službe, ko nastopi novi predsednik svoje mesto. Stotine ljudi bi radi bili člani Hardingovega kabineta. Izmed njih bo izbrala finančna oligarhija take, ki so ji najbolj zvesti in najsposobnejši za varovanje njenih interesov. Delavci, taka bo uprava bodoča štiri leta. Harding že ribari v mehiških vodah in finančni kralji goje upanje, da bo nova republikanska administracija "varovala" interese ameriških kapitalistov v Mehiki in drugih latinških republikah. To se pravi, da bo morala republika Mehika postati še odvisnejša, kakor je že od finančnikov na Wall Streetu.

Tukajšnja Pittsburgh Coal Co., je poslala v razne kraje agente za nabiranje izučenih delavcev, na njihovo prizadevanje pa so prišli taki, ki premogovnika od znotraj še videli niso. Prišli so večinoma Črnici iz Akrona, O., in od drugod. Ali pomeni taka akcija izprtje premogarjev?

Konvencija, ki so jo sklicali premogarji petega pittsburghškega distrikta, je končala po tridnevem zborovanju. Sklicana je bila brez uradnikov; razume se, da so poslali na zborovanje špijone, uradniki pa so sedeli doma. Nahajajo se v kritični situaciji. Čudno taktiko igrajo reakcionarni unijski voditelji pennsylvanskih premogarjev.

V Washington County, Pa., je dobil Debs 1,159 glasov, Cox 8,831 in Harding 18,514 glasov. Ta rezultat pokazuje, da vlada med delavstvom še velika tema. General Wrangel je dobil svoj fiasko in ameriško delavstvo je dobilo svojega. Kdaj se bo pač izpametovalo?

Pred nekaj dnevi smo čitali poročila iz Anglije, ki pripovedujejo o demonstracijah in barikadah pred parlamentom. Iz teh vesti je razvidno, da v Angliji ni vse tako mirno, kakor pripovedujejo.

V Lawrence je dobil Debs večino glasov, kar je nekatere gospode zelo razgelo. Takih razočaranj bodo v bodoče doživeli vedno več.

V naši naselbini se dviga zgradba, ki je podobna hiši božji. Denar so zanjo nabrali verski fanatiki in taki, ki pričakujejo, da jim bo cerkev koristila. Koristila bo premogovniškemu baronom.

Naš socialistični klub šteje sedaj že okoli štirideset članov. Rastemo!

Pred kratkem je dospela sem neka ženska iz stare domovine in pripoveduje zanimive reči o groznih

posledicah vojne in o razmerah, ki vladajo sedaj v "odrešenih" in "neodrešenih" krajih. Ljudstvo je mirno in se zadovoljuje le z godrnjanjem in vprašuje za "plebiscit."

Pravi, da vsakdo, ki hoče prekoračiti demarkacijsko črto, mora imeti potni list. Preiskovalni uradniki na meji vsako osebo stroko preiščejo. Moškim se ni treba slačiti, ženske pa si morajo razgaliti prsa ali pa se sleči do pasu. Živela svoboda kronanih glav!

Komu Mar.

Zastopništvo Proletarca za Glencoe, O., je prevzel sodrug Anton Grden, bivši tajnik slov. soc. kluba št. 27, JSZ. v Clevelandu. Za Barberton, O., je zastopnik Proletarca Martin Železnikar, za Maynard, O., pa Andy Zlatoper. V Girardu, O., je prevzel zastopništvo Frank Kramar.

A. Bertel iz Martin, Pa., poroča, da nameravajo tamošnji zavedni delavci ustanoviti socialistični klub in se obrača na tajništvo J. S. Z., za vse potrebne tiskovine za ustanovitev socialističnega kluba. To je zopet nova naselbina, ki želi imeti v svoji sredini socialističen klub J. S. Z.

Tudi v Loraine, O., se giblje. Sodruga Oven, ki se je mudil pred kratkem v Loraine, in je poslal Proletarcu 16 novih naročnikov, piše, da ne bo dolgo, ko bodo tamkajšnji delavci organizirali socialistični klub. — Pričakujemo novih takih poročil! Naprej!

IZVLEČEK ZAPISNIKA SEJE EKSEKUTIVE J. S. Z. dne 26. novembra 1920.

Navzoči so Tauchar, Udovich, Godina, Zajec, Mary Aučin, Aleš in Petrich.

Predseduje Aleš. — Zapisnik zadnje seje se prečita in sprejme. Po zapisniku poroča tajnik, da so bile naloge, zapopadene v zaključkih zadnje seje izvršene.

Dalje poroča tajnik o turneji sodruga Ovna po Pennsylvaniji in po Ohio. Njegovi kampanjski shodi so bili povsod dobro obiskani in jih je smatrati za velik moralen uspeh. Ob tej priliki so se reorganizirali socialistični klubi v sledečih krajih: South Fork, Canonsburg in Sygan; na novo so se pa organizirali vsled njegovega prizadevanja socialistični klubi v Bon-air, Irwin in Farrell, vsi v Penna. Poleg teh je priglašen nov klub tudi v Girard, O. Pristopilo je tudi več novih članov v Herminie in v W. Newton, Pa. Tudi "Proletarec" je dobil lepo število novih naročnikov in gmothe podpore, ki so se bile zbrale na njegovih shodih in sestankih.

Ker je sodrug Oven izjavil, da je pripravljen nadaljevati s svojo turnejo, je razposlal na socialistične klube in na tajnike raznih podpornih društev v državi Wisconsin in Illinois vabila za prireditve sestankov, shodov ali predavanj, na katerih bi nastopil Oven in dopolnil svojo turnejo proti zapadu. Do danes se je odzval tej akciji socialističen klub št. 45 v Waukeganu, Ill., in pa društvo Slovenec št. 68 SNPJ v Racine, Wis. Upa pa, da dobi v kratkem več odzivov.

Vzlic temu, da se kaže v mnogih krajih precejšna agilnost, je v splošnem vendar še precej letargije, in to je glavni vzrok, da Zveza in list ne napreduje tako, kakor bi bilo treba. Toda popravljenje razmer je očitno. To nam daje upe, da se vrača treznost in spoznanje, da bo organizatorično delo slov. delavstva opravljeno temeljno le s kooperacijo, ne pa s samimi govorancami, ki se glase lahko prav radikalno, ki pa ne premaknejo ničesar. — To se vzame na znanje in sugerira, naj tajnik opomni vse neredno poslujoče klube na njih dolžnosti.

Nadzorni odbor poroča, da je pregledal trimesečne račune in knjige J. S. Z. in našel vse v redu. Račun za mesec julij, avgust in september je sledeči:

Prenos od junija 1920 \$158.60; dohodki v juliju \$1,028.51, v avgustu \$1,117.63, v septembru \$971.52. Skupaj dohodkov \$3,276.26. — Izdatki v treh mesecih so pa: v juliju \$491.08, v avgustu \$656.94, v septembru \$773.44. Skupaj izdatkov \$1,921.16. Blagajna dne 30. septembra 1920 \$1,355.10. K tej svoti je prišteti se \$17.50, ki jih dolgujejo Zvezni klubi za razne tiskovine, tako znaša skupni imetek \$1,372.69. Od te svote pa odpade dolg slovenski sekciji od zadnjih treh mesecev \$64.16, srpski sekciji pa \$9.12; na podlagi tega je čisti imetek J. S. Z. dne 30. septembra \$1,299.41. — To vse vzame na znanje.

Dalje poroča tajnik, da si socialistična stranka prizadeva dobiti od moskovske Internationale pogodbe, ki bi ji omogočili sporazum za priključenje. Vsi dosedanja koraki so se v tem oziru izjalovili. Sedaj odpotuje v Rusijo njen tozadevni odbor, ki bo skušal dobiti radi tega direktne informacije, in bo poročal o svojih uspehih, ko se povrne v Zedinjene države. To se vzame na znanje.

Vsled prenatrženega zaključka z ozirom na apel kluba št. 114, v Detroitu, Mich., v zadevi predrugečanja "Proletarčeve" oblike, da se odda zadeva klubom v razpravo, se sklene, da se odda zadeva tajništvu slovenske sekcije, ki naj jo reši v smislu zaključka seje gl. odbora J. S. Z. z dne 25. septembra 1920.

Zaključek seje.

Tajništvo J. S. Z.

AGITATORJI NA DELU.

Naročnin so poslali: — J. Teran, Ely, Minn., 2; F. Z., Chicago, 2; Jos. Zorko, West Newton, Pa., 2; Mike Podboy, Collinwood, O., 3; August Komar, Cleveland, 5; J. O., (Ohio in Penna.) 33; Andrew Černe, Cleveland, 2; J. R. Shprohar, Irwin, Pa., 1; Andy Zlatoper, Maynard, O., 3; John Hočevan, Cleveland, 2; A. Bertl, Martin, Pa., 2; L. Urbancich, Detroit, 7; J. Kocjan, Cleveland, 1; L. Gorjup, Cleveland, 9.

LISTU V PODPORO.

Philippi, W. Va. — Po 50c, L. Bartol, J. Krašovec, J. Debeljak, C. Klemenčič; po 38c; F. Zajc; po 25c, F. Bartol, Josephine Bartol, E. Zavrt, T. Mihačič, M. Bordnik in Grmovšek. — Skupaj	\$ 3.83
Milwaukee, Wis. — Albert Hrast	.50
Irwin, Pa. J. R. Shprohar	.50
Maynard, O. — Andy Zlatoper	.50
Southview, Pa. — Fred Železnik	.25
Glencoe, O. — Nabrano na shodu soc. kluba	6.33
Hudson, Wyo. — Frank Rolich	1.00
Bonanza, Ark. — Frank Gorenc	1.00
Cleveland, O. — Lawrence Gorjup	5.00
Herminie, Pa. — Soc. klub št. 69 JSZ.	15.00
Buhl, Minn. — Math Filipich	.25
Skupaj	\$ 34.16
Zadnji izkaz	\$622.17
Skupaj do 4. decembra	\$656.33

LISTNICA UREDNIŠTVA.

E. P., Eckart Mine, Md. — Knjižica, ki bo vsebovala informacije o dobavi državljanstva, je v delu. Tajništvo J. S. Z. zbira razne podatke, in kakor hitro bo vsa stvar urejena, bomo knjižico publicirali.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR ZA LETO 1921 ima bogato zbirko povesti, razprav, ilustracij itd. Vsakdo, ki ga naroči, je z njim zadovoljen. Rojaki v Collinwoodu ga lahko dobe pri sodrugu M. Petroviču in nekateri člani kluba št. 49 ga razprodajajo po naši nasebini. S tem je dana vsakemu tukajšnjemu Slovincu priložnost, da si nabavi to knjigo, ki mu bo dala v zimskih časih mnogo duševnega razvedrila. — Tajnik kluba št. 49.

ROJAKI V CLEVELANDU,

ki žele naročiti AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR, ga lahko dobe v klubovih prostorih v S. N. D. ali pa pričlanih socialističnega kluba št. 27. — Letnik 1921 se odlikuje po izbranem gradivu in lepih ilustracijah. Sezite po njih sedaj, dokler zaloga ne poide. — Tajništvo kluba št. 27, J. S. Z.

Ustava in pravila socialistične stranke.

Sprejeta na splošnem glasovanju dne 13. jan. 1920.

(Nadaljevanje.)

b) Eksekutiva ima pravico v vsakem slučaju razsodbe, ki jo izreče odbor za prizive, apelirati na prihodnjo narodno konvencijo, toda razsodbe odbora za prizive so sklepne, ako jih ne razveljavi konvencija.

Toč. 4. Kadar je vsled akcije eksekutive odvzet Carter organizaciji, ki je pridružena socialistični stranki, ali če je organizacija suspendirana od članstva, ima taka organizacija pravico apelirati na narodni odbor za prizive v teku 30 dni od časa, ko je eksekutiva izrekla svoj odlok. Vsi apeli morajo biti predloženi odboru pismeno in naslovljeni tajniku odbora za prizive, in en prepis tega apela je poslati glavnemu tajniku. Po sprejetju apela za novo zaslusbo mora tajnik odbora za prizive takoj sklicati sejo odbora, ki se mora vršiti v teku 30. dni od časa, ko je bil apel vložen.

ČLEN VII.

Zastopniki v kongresu.

Toč. 1. Člani kongresa, izvoljeni na glasovnici Socialistične stranke morajo predložiti konvenciji poročila o svojem delu v kongresu.

Toč. 2. Pri podpiranju zadev, ki jih propagira socialistična stranka, morajo izvajati navodila, ki jih dobe od konvencij, od eksekutive ali splošnega glasovanja stranke.

Toč. 3. V vseh postavodajnih zbornicah kot je kongres, državne legislature, okrajna oskrbnitva ali mestni sveti, se morajo člani socialistične stranke organizirati v posebno skupino, ločeno od vseh drugih strank. Izvoliti morajo predsednika, in v podpiranju vseh definitivno izjavljenih določb v strankini platformi, morajo glasovati kot celota.

ČLEN VIII.

Konvencije.

Toč. 1. Strankina konvencija se ima vršiti vsako leto.

Toč. 2. Datum in prostor strankine konvencije odredi eksekutiva.

Toč. 3. Podlaga zastopstva na rednih konvencijah je en delegat iz vsake organizirane države, ki šteje 1000 ali manj članov, in na vsakih nadaljnjih 1000

ali več članov po enega delegata več, in to na podlagi prodanih članskih znamk v teku leta pred konvencijo.

Toč. 4. V letu predsedniških volitev ima konvencija 200 delegatov, ki se razpodele po državah kakor sledi:

En delegat iz vsake države ali teritorija in ostali delegatje na podlagi članskih znamk, ki so jih plačale organizacije iz tozadevnih držav ali teritorijev v teku zadnjega leta.

Delegatje konvencije morajo biti stalni člani v državi ali teritoriju, iz katerih predlože pooblastila, in vsaj tri leta člani socialistične stranke.

Toč. 5. Vožnja — vštrevši spalni voz — na konvencijo in s konvencije, kakor tudi \$5 dnevno se plača delegatom iz glavne blagajne, in sicer iz posebnega fonda, ki se zbira potom prodaje posebnih konvenčnih članskih znamk.

Toč. 6. Te posebne konvenčne znamke so po 50c vsaka, in član, ki nima v svoji članski knjižici te znamke, ni dobrostoječ član v stranki, bodisi med konvencijo ali pa po konvenciji, razun če med tem časom poravnava te prispevke.

Toč. 7. Delegati za konvencijo so izvoljeni potom referendumu.

Toč. 8. a) Volitev delegatov za konvencijo naj se završi, kjerkoli je mogoče, 60 dni pred konvencijo, in državni tajniki socialističnih organizacij naj pošljejo glavnemu tajniku listo z imeni pravovelnih delegatov, kakor hitro so izvoljeni.

b) Glavni tajnik priredi tiskan imenik delegatov in ga pošlje vsem izvoljenim delegatom, kakor tudi strankinemu tisku za objavo. V imeniku morajo biti naznačeni poklici delegatov ob času, ko so nominirani in njihov urad v stranki. Vsa uradna poročila, ki imajo biti predložena konvenciji, se imajo tiskati in poslati vsakemu izvoljenemu delegatu vsaj petnajst dni pred konvencijo, ter ob enem strankinemu tisku za objavo.

c) Ob času in na mestu, ki ga določi eksekutiva, odpre konvencijo glavni tajnik, ki kliče imena pripravljenih delegatov, da spozna število neugotovljenih delegatov in na to organizirajo konvencijo.

Toč. 9. Konvencija ima moč nominirati predsedniškega in podpredsedniškega kandidata, sprejeti narodno platformo in izvršiti take posle, ki jih smatra konvencija za potrebne.

Izpraznjena mesta na predsedniški kandidatski listi izpolni eksekutiva.

Toč. 10. Vse strankine platforme, njihove dodatke in resolucije, ki so sprejete na konvenciji, se morajo oddati po vrsti članstvu na splošno glasovanje. Četrtna redno izvoljenih delegatov ima pravico predlagati nadomestne točke, ki se pošljejo istočasno na splošno glasovanje. Take nadomestne točke, podpisane po četrtini takih delegatov, je predložiti glavnemu tajniku, in sicer ne kasneje kot en dan po zaključku konvencije.

ČLEN IX.

Državne organizacije.

Toč. 1. Formiranje vseh državnih ali teritorialnih organizacij ali organizacije držav ali teritorijev, ki so prenehale s funkcijo, so pod direktivo eksekucije.

Toč. 2. Država ali teritorij se ne more organizirati, dokler ni vsaj deset klubov ali lokalov ali primerno število članstva, ki pa ne sme šteti manj kot 200, vendar to ne zadene držav, ki so bile organizirane predno so stopila ta pravila v veljavo. Če število članov v kaki državi pade izpod 150 na mesec za dobo

šestih mesecev, ima eksekutiva pravico odvzeti taki državi čarter.

Toč. 3. a) Platforma socialistične stranke je najmerodajnejša izjava stranke, in vse državne in občinske platforme morajo z njo soglašati. Nobena državna ali lokalna organizacija se ne sme pod nobeno pretvezo družiti ali voditi kompromis s kakršnokoli drugo politično stranko ali organizacijo, ali odstopiti od nominacije z namenom, da se ugotovi kandidatom drugih strank ali organizacij; noben kandidat tudi ne sme sprejeti nominacije ali priznanje od katerekoli druge stranke ali politične organizacije.

b) Noben član socialistične stranke ne sme pod nobenimi pogoji glasovati pri političnih volitvah za druge kandidate kakor tiste, ki jih nominira in sprejme ali pa priporoči socialistična stranka.

Toč. 4. V državah ali teritorijih, v katerih je ena sama centralna organizacija spojena s socialistično stranko, ima državna ali teritorialna organizacija popolnoma svoj delokrog in pravico do članov, ki so v dotični državi ali teritoriju; popolno kontrolo ima tudi nad vsemi zadevami, ki se tičejo organizacije in financ, pod pogojem, da je taka propaganda v soglasju socialistične stranke. Njihova aktivnost mora biti omejena na organizacijo, in narodni odbor ali uradniki nimajo pravice, umešavati se v zadeve brez sporazuma tozadevnih državnih ali teritorialnih organizacij.

Toč. 5. a) Državni odborniki morajo izpolniti za glavnega tajnika mesečno poročilo glede članstva, financ, in splošnega stanja stranke.

b) V juliju in v januarju vsakega leta, ali kadarkoli to zahteva eksekutiva ali ta ustava, morajo državni tajniki preskrbeti gl. tajniku imenik klubov, ki so pridruženi državnim organizacijam, kakor tudi imenik dobrostoječih članov in tajnikov njihovih klubov. V slučaju, da državni tajnik ne izvrši tega, zapade njegova državna organizacija suspenzaciji od socialistične stranke, in s tem zgubi vse pravice do odločevanja v zadevah stranke, kakor tudi pravico do zastopstva v eksekutivi, na strankinih konvencijah in kongresih.

Toč. 6. a) Prispevki članov, ki se plačujejo socialistični stranki, ne smejo biti manjši od \$1.50 na tri mesece. Od te svote dobi glavni urad od državne organizacije 30c. Državne organizacije obdržijo 45c, 30c pa gre okrožnim ali mestnim organizacijam, kjer lete obstoje. Državna organizacija prodaja organizacijam v neorganiziranih okrožjih strankine znamke po \$1.05 na vsake tri mesece od člana.

b) Samo znamke, ki jih izdaja narodna eksekutiva, se imajo pritiskati v članske knjižice za plačilo mesečnih prispevkov.

(Kjer je praktično, se pobira mesečne prispevke vsak mesec).

Toč. 7. a) Glavni urad daje vsem državnim tajnikom izjemne, kakor tudi redne brezplačne znamke za člane, ki vsled brezdelja, bolezni, štrajka, izprtja ali drugih vzrokov, ki so izven njihove kontrole, ne morejo plačati članarine.

b) Vsak član, ki želi imeti te znamke, mora vložiti pri klubovem tajniku aplikacijo, ki jo predloži klubovi seji za sprejem. Izjemne znamke se dajejo le dobrostoječim članom, ki so na plačali redne prispevke vsaj za tri mesece, in ki so na ta način izvzeti od vplačevanja prispevkov državnim in okrožnim organizacijam.

(Konec prihodnjič.)

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 26.
avgusta 1908.Inkorporirana 22. aprila
1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland,
Ohio.Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West
Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., John-
stown, Pa.2. Pom. taj. ANDREJ VIDRIČ, R. F. D. box 4, Johnstown,
Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27,
Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: IGNATZ PODVASNIK, 5315
Butler St., Pittsburgh, Pa.1. nadzornik: SOPHIA BIRK, 6006 St. Clair Ave., Clevel-
and, Ohio.

2. nadzornik: IVAN GROŠELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 135,
West Mineral, Kans.

1. porotnik: BRANC TEROPČIČ, R. 1, Bonanza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.
Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potem Poštnih, Expresnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potem privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovijo: Blas Novak, Union National Bank in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

IZ GLAVNEGA URADA S. D. P. Z.
JOHNSTOWN, PA.

V poročilu o spremembah krajevnih društev za mesec oktober, priobčeno v glasilu šte. 689, se nam je urinila neljuba pomota o spremembah pri društvu šte. 56.

Spremembe dr. šte. 56 za mesec oktober bi se morale glasiti:

"Novo pristopili: Ciril Dornik, 11841 in Marija Virant, 11840.

Prestopili v višji razred: Jožef Žigon, 10673; Anton Frank, 10704. Prestopni listi izdani: Franc Bobnar, 10623 in Magdalena Bobnar, 10699, oba k društvu 105."

S sobratiskim pozdravom

Blas Novak, tajnik.

Eckart Mine, Md. — Članstvo društva Slovenec, št. 39, SDPZ., opozarja, naj se polnoštevilno udeleži seje v nedeljo dne 12. decembra ob 2. popoldne v navadnih prostorih. Vsakdo, ki se je ne udeleži, bo kaznovan v smislu sklepa zadnje društvene seje. Izvzeti so le tisti, ki bodo imeli za odsotnost tehtne vzroke. — Na dnevnem redu bodo volitve odbora za prihodnje leto. Izberite v odbor napredne člane, ki bodo delovali v korist društva in SDPZ. Pridite na sejo, kjer ima vsakdo pravico povedati svoja mnenja in vsakdo pravico kandidirati v odbore. — *Frank Poženel*, tajnik.

Slovan, Pa. — Naznanjam članstvu društva Slovan, št. 150, SDPZ., sklep zadnje seje, ki se glasi, da se mora vsakdo udeležiti prihodnje redne seje, ki se vrši dne 19. decembra v navadnih prostorih. Kdor se je ne udeleži, bo kaznovan v smislu zaključka zadnje seje. Od tega sklepa so izvzeti le bolniki in nad 3 milje oddaljeni člani. — Na dnevnem redu bodo poleg drugih važnih točk tudi volitve odbora za prihodnje leto. — *John Pirih*, tajnik.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27, JSZ., se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletarijata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zavezan. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč." — Tajnik kluba št. 27, JSZ.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega socialističnega kluba se vrše vsak drugi in četrty petek v mesecu v dvorani ILIRIA, 310 First Ave. — Ker se na klubovih sejah obravnavajo važne stvari, je dolžnost članstva, da se udeležuje sej. Pripeljite s seboj tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji. *John Kresse, 396 4th Ave.*

DETROITSKIM SODRUGOM.

Prihodnja seja slov. socialističnega kluba št. 114, JSZ. se vrši dne 11. decembra (drugo soboto v mesecu) v klubovih prostorih na 424 Ferry Ave. E. — Na dnevnem redu bo več važnih stvari, ki se morajo rešiti. Udeležite se seje polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. *Organizator.*

SODRUGOM V COLLINWOODU.

Seje slov. socialističnega kluba št. 49, JSZ. se vrše vsaki prvi in tretji petek v mesecu v navadnih prostorih. Prihajajte redno k sejam in se udeležujte razprav, ki so na dnevnem redu.

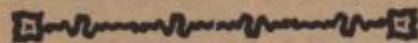
Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem in ki so bili prejšnje čase aktivni v socialistični organizaciji, vabimo, da se zopet pridružijo klubu št. 49 in s tem postanejo aktivni sodelavci v boju za osvoboditev proletarijata. V organizaciji je moč. — Tajnik.

Na Silvestrov večer

dne 31. decembra priredi slovenski socialistični klub št. 1, J. S. Z., v Chicagi domačo zabavo v dvorani S. N. P. J. Vstopnice se dobe pri članih kluba in v upravištvu Proletarea.

TRINERJEV STENSKI KOLEDAR ZA LETO 1921 JE KRASNO IZDELAN IN ZELO INTERESANTEN!

Trinerjev stenski koledar je vsako leto drugače urejen in resnično nekaj krasnega za vaš dom. Letos nosi sliko "PREROJENJE DUHA", ki vzbuja vašo misel in spomin na vojne grozote in ob enem na splošni prepoved ali rekonstrukcijo vseh delov industrije in trgovine. Ta ideja je primerna Trinerjevemu grenkemu vinu, katero vedno pomaga preustrojiti vaše zdravje, ako trpite vsled zgube slasti do jedil, zapeke ali drugih želodčnih nerednosti. Okrog srednje slike je petnajst malih zemljevidov raznih evropskih držav, kjer kažejo spremembe, ki so nastale vsled svetovne vojne in nove meje Italije, Jugoslavije, Čeho-Slovaške republike, Poljske, Ukrajine, Litvinije, Letale, Romunske, Nemške, itd. Krasno artistično delo in in zemljevidi delajo sliko zelo prijetno. Pošljite nam PETNAJST CENTOV v poštinih znamkah za pokritje poštinih stroškov in mi pošljemo vaš koledar. —Joseph Triner Company, 1333-43 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

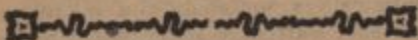
SLOVENC!

pristopajte k

SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE.

Naročite si dnevnik "Prosveta". List stane za celo leto \$5, pol leta pa \$2.50.

Vstanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Ako hočete vašim sorodnikom v Jugoslaviji ali Julijski Benečiji oskrbeti dober list, jim naročite Proletarca.

Ako vaš prijatelj še ni naročil Ameriškega družinskega koledarja za leto 1921, ga opozorite, naj to takoj stori.

ZDRAVLJENJE BOLNIKOV Z NAJBOLJŠIM ZDRAVILOM NA SVETU.

V časih, ko razsajajo bolezni, rabite tako zdravilo.

Človestvo je dolga leta iskalo pravega naravnega zdravila, ki bi olajšalo, popravilo ali pa preprečilo večino najnavadnejših bolezni. To čisto naravno zdravilo daje človeštvu štiri največje in najpotrebnejše zdravilske pripomočke.

- 1.—Prepreči bolezen, ako ga vzamete vsaj enkrat na teden.
- 2.—Dalo bo lajšavo tistim, ki trpe na želodčnih, jetrnih, obistnih, črevesnih ali krvnih neredih.
- 3.—Popravi bo, ojačilo in izčisti slabo in zastrupljeno kri.
- 4.—Ima čudovito lastnost, da prežene najhujši prehlad, kajti to zdravilo pospešuje cirkulacijo krvi in na ta način izmečuje bacile, ki povzročajo influenco, gripo in pljučnico in vas obvaruje pred nevarnimi boleznimi.

To slavno zdravilo so rabili stoletja v Evropi, Egiptu, Arabiji, Perziji in Indiji in je sestavljeno iz korenin, lubja, listja, semen, jagod, rastlin in cvetja ter se zove Bolgarski Krvni čaj. Na milijone ljudi ga rabi in pozna njegovo čudovito zdravilno moč. Imajo ga vedno v hiši, kajti oni vedo, da je Bolgarski Krvni čaj najčistejši in najboljši zdravilo za vzdržanje dobrega zdravja.

Pojdite še danes do vašega lekarnarja in zahtevajte škaltjico Bolgarskega Krvnega čaja. (Ne sprejmite nadomestil). Če nima tega čaja, potem zahtevajte, da ga naroči za vas, ali pa, ako želite istega takoj, tedaj se obrnite naravnost na nas in mi vam ga pošljemo po pošti, poštino prosto. Pošljite \$1.25 za en velik družinski zavoje, ali \$3.15 za 3 zavoje, ali \$5.25 za 6 zavojev. Naslovite: Marvel Products Company, 458 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.

VZNEMIRJAJOČI KAŠELJ

Hripavost, segačenje v grlu in mnogo in različnih bolezni vsled prehlada in vnetja bronhialnih cevi, je treba takoj zaustaviti, da se izogne resnim sitnostim in komplikacijam.

Severov Balzam Proti Kašlju

(preje Severov balzam za pljuča)

bo, če ga takoj vzamete, preprečil slabe posledice prehlada, pomagal kašlju, ublažil vnetje in odvrnil mnogo trpljenja. Prijeten za zavžitek bodisi za otroke ali odrasle. Imejte ga pri roki v vaši omari za zdravila, pripravljenega za prihajajoče zimske mesece. Po vseh lekarnah.

V dvojnih merah: 25c in 50c.

Severjev novi slovenski Almanah za 1921 je izšel.

Dobite iztis našega novega Almanaha od svojega lekarja. Zastonj, samo vprašajte zanj. Če ga ne dobite v vašem okraju, pišite na nas direktno in priložite za 2c pošt. znamko.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS IOWA